

Noorse leesteksten niveau 1 deel 5

eddy waumans

Inleiding

In niveau 1 worden alle woorden die niet tot een bepaalde basiswoordenschat behoren of direct herkenbaar zijn, vertaald. Als basiswoordenschat werden de woorden uit Lessen I tot en met XIV van Alf Sommerfelt & Ingvald Marm, *Norwegian. A book of Self-instruction in the Norwegian Bokmål*, (Teach Yourself Books, de editie van 1967) gebruikt. De woorden uit de tekst worden "letterlijk" vertaald: "dyrehagen" wordt dus "de dierentuin" en "sa" "zei". Woorden die er in het Noors en het Nederlands (ongeveer) hetzelfde uitzien en ook dezelfde betekenis hebben worden niet vertaald. Grammaticale informatie wordt niet gegeven.

Anne, Klokk og trollkatten.

Det var en gang en gammel kone som het Anne. Hun bodde i et lite hus **på landet**, og hennes eneste venn var hønen Klokk. Klokk var en pen høne, kanskje den peneste i hele verden.

Til å begynne med hadde Klokk bare vært en helt **alminnelig**¹ høne, som la egg som en god høne **bør**² gjøre. Men Klokk likte ikke det lille **hønseshuset** som Anne hadde bygget til den ute på **tunet**. Den følte seg så **ensom**, og hoppet inn i huset til Anne hver gang hun åpnet døren. Så satte den seg opp på en **stolrygg**, og der satt den og så på Anne, som om den ville si: "Her liker jeg meg, og her vil jeg være." **Bar** Anne den ut igjen, så satte Klokk seg på **terskelen** og ventet **tålmodig**¹ til døren ble åpnet, og **vips**², var den inne i huset igjen og oppe på stolryggen. Til slutt fikk Klokk være i huset hos henne. Den hadde sin faste plass på stolryggen, og hver eneste dag fant Anne tre egg på stolen. De var store og fine, og folk betalte mye for dem. På den måten kunne Anne og Klokk leve både godt og **sorgløst** i det lille huset sitt.

Men en dag hendte det noe **forferdelig** trist. Klokk ble syk og kunne ikke legge egg lenger. Den satt på stolryggen og hang med hodet og ville ikke spise maten som Anne ga den. Anne ble helt fortvilet, men det var **vel ingen annen råd** enn at hun fikk hente **dyrlegen**¹, så han kunne gjøre Klokk **frisk**² igjen.

Anne dro til dyrlegen neste dag. Han bodde langt langt **unna**¹, og da hun kom **frem sent**² på dagen var hun trett, men glad ble hun da hun så dyrlegen, som stod ute på trappen sin. Anne fortalte hvorfor hun var kommet. Men dyrlegen, som var både stygg og **slem**, **ga sig til å**¹ le så den tykke **magen**² hans **rystet**³ "Min

op het platteland

¹ gewone; ² behoort te
kippenhok
het erf
eenzaam
rug van een stoel

droeg
de drempel
¹ geduldig; ² hopla

zonder zorgen

enorm

zat niets anders op
¹ de dierenarts; ² gezond

¹ weg; ² daar aankwam

slecht (*van karakter*)
¹ begon; ² buik; ³ schudde

gode kone," sa han til sist, "du tror vel ikke at jeg vil dra den lange veien **for** en hønes **skyld**. Å, nei er høna først begynt å henge med **nebbet**, så er det ingen annen råd enn å **vri** halsen **om** på den."

omwille van
haar snavel
om te wringen

Anne **tigget** og bad og sa at det var en meget pen høne det var, men det hjalp ikke. "Gå hjem og vri om hodet på hønen, du," sa dyrlegen, "så **slipper** du å **ha** det syke dyret inne i huset ditt også." Han gikk inn i huset, og Anne, hun gråt, men måtte hjem til huset sitt. Hun var så trist fordi hønen hennes ikke kunne leve lenger... men kanskje kunne det være håp likevel, og hun **sprang** så fort hun kunne over fjellet. Veien var vanskelig å gå, men Anne sprang så fort hennes gamle ben kunne bære henne. Hele tiden tenkte hun på stakkars Klokke som satt der alene i huset, syk og elendig, og som håpet at Anne snart ville komme med hjelp til den. Anne hadde vondt i rygg og ben, og måtte sette seg ned på en stein for å **hvile**.

smeekte
hoef je ... niet

liep

rusten

Da så hun en liten elv som **rant**¹ **like ved**². "Litt vann vil gjøre meg godt," tenkte hun, og la seg ned for å drikke. Men **rett som det var**¹, **fikk** hun **øye på**² noe som beveget seg ute i vannet. Det så ut som en stor **sekk** som hoppet opp og ned og gjorde alt det den kunne for å komme inn på land. "Å nei, å nei," sa Anne. "Det er noe levende inne i sekken" – og hun var ikke en som kunne se på at noen hadde det ondt, og derfor **vasset**¹ hun utover uten å **ense**² det kalde vannet som trengte gjennom klærne hennes og gjorde henne **søkkvåt**¹. Vannet nådde henne helt til **haken**² før hun **fikk tak i** sekken og tok den med seg inn på land igjen. Hun åpnet sekken, og ut hoppet den søteste lille **kattungen** som noen kunne tenke seg.

¹ stroomde; ² vlakbij

¹ plots; ² zag

zak

¹ waadde; ² te letten op

¹ doornat; ² de kin
te pakken kreeg

kitten

"God dag, Anne," sa den, "du har reddet livet mitt, og det skal du nok ikke komme til å **angre**. Jeg ble fanget av den slemme dyrlegen, som sa at katter bare var i veien. Han puttet meg i sekken og kastet meg i elven, og hadde du ikke kommet nå og reddet meg, så hadde jeg nok ikke greid å holde meg **flytende** lenger. Men nu skal jeg fortelle deg at min far er en **trollkatt**, og han vil nok takke deg for hva du har gjort."

spijt van hebben

drijvend
toverkat

Så ga katten seg til å mjaue, og det varte ikke lenge før Anne hørte en **lyd** oppe i trærne, og da hun så op, fikk hun øye på en stor katt, som hoppet fra det ene treet til

geluid

det andre og landet foran dem. Dette var den merkeligste katten Anne hadde sett: den var rød – **gloende**¹ rød – over hele **kroppen**², og øynene **lignet**³ to store grønne **kuler**. Anne ville **ta beina på nakken**, men kattungen sa at hun ikke skulle være redd, det var jo bare hans far, trollkatten, som var kommet, og så begynte den å fortelle sin far både om den slemme dyrlegen og om Anne, som hadde vasset ut i vannet og reddet livet dens.

"Å, for et **hell** det var at du kom," sa trollkatten, "men hva kan jeg nå gjøre for deg? Jeg synes **forresten** du ser så trist ut, og **grått** har du også." Plutselig bet trollkatten in Annes **skjørt**¹. Hun kjente at de **våte**² klærne hennes begynte å **tørke**, og i en-to-tre var hun **tørr** over hele kroppen.

"Fortell meg nå hvorfor du er så trist," sa trollkatten, og Anne fortalte om den onde dyrlegen som ikke ville hjelpe hønen hennes – det må ha vært den samme som ville **drukne** den søte lille kattungen – og om stakkars Klokk, som var så syk. "Men nu må jeg skynde meg," sa hun, "for jeg har vært så lenge borte, og kanskje Klokk ikke lever når jeg kommer hjem." **Tårene** rant fra de **snille**, gamle øynene hennes.

"Ikke gråt du," sa trollkatten, "**stol** på meg, jeg både kan og vil hjelpe deg. Ta meg bare med deg hjem til Klokk. Men du ser så trett og **sliten** ut, vi får først og fremst se å gjøre det lettere for deg. Ta **halsbandet** mitt. **Tar** du det **på** deg, så går trettheten over, og vi kan ta snarest veien gjennom luften.

Halsbandet var et tungt **gullkjede**¹. Anne **festet**² det rundt halsen som katten sa. All tretthet var som blåst bort, men det merkeligste var at hun kunne gå i luften! Fort gikk det også, for **skrittene** hun tok var dobbelt så lange som når hun gikk på jorden. Dette var **moro**, syntes Anne. Både hun og trollkatten, som hadde tatt sønnen sin på ryggen, for **av gårde** og snart var de fremme ved Annes lille hus.

Klokk var enda sykere enn da Anne **forlot** den. "Stakkars lille hønen min," sa Anne, "jeg har vært lenge borte fra deg, men her kommer jeg med **en** som har lovet å gjøre deg **frisk**¹ igjen." Hun **pekte**² på trollkatten, som hadde fulgt henne inn i huset.

¹ gloeiend; ² lichaam; ³ leken op bollen
het op een lopen zetten

geluk
overigens
gehuild
¹ schort; ² natte
drogen
droog

verdrinken

de tranen
vriendelijke

vertrouw

vermoeid
ketting
doe ... aan

¹ gouden ketting; ² bevestigde

de passen
leuk

weg

verliet

iemand
¹ gezond; ² wees

Og trollkatten holdt sitt løfte. Jeg **kjenner ikke til trollkunstene** den brukte på Klokk, men sikkert er det at hønen ble frisk og kvikk igjen som om intet skulle ha **feilt** den.

weet niks af van
de toverij

gemankeerd

"Men én ting vil nok bli annerledes," sa trollkatten.
"For fra nå av kommer Klokk til å legge et stort **gullegg** på stolen hver uke, og jeg tror nok at det vil gjøre deg glad."

gouden ei

Det gikk som trollkatten hadde sagt. Hver uke fant hun et stort gullegg på stolen, og fra den stunden levde både hun og Klokk et liv i fred og harmoni.

Med den slemme dyrlegen gikk det ille. Han fikk **flekktyfus**¹, malaria, gul **feber**², **magesår**³, **skrumpelever**⁴ og syfilis. Hbrant huset hans ned, og han mistet alt han **eide**. Ingen skjønnte hvordan branden hadde **oppstått**, men jeg tror nok, og det tror sikkert du også, at det var trollkatten som hadde straffet ham.

¹ vlekken; ² koorts; ³ maag-
zweren; ⁴ levercirrose

¹ leverontsteking; ² lichtrode

³ vlekken; ⁴ moeilijkheden

¹ plassen; ² bovendien

het ziekenhuis

bezat

ontstaan

Opp-ned musene

etter Roald Dahl

Laban var en gammel mann på 87 år. Han hadde vært en **rolig**¹ og **fredelig**² person hele sitt liv. Han var fattig og lykkelig.

¹ rustig; ² vreedzaam

Da Laban oppdaget at han hadde **mus**¹ i huset, **brydde**² han **seg**² først ikke om det. Men musene **formerte**³ seg. De begynte å plage ham.

¹ muizen

² maakte zich ... zorgen

³ vermeerderden

De fortsatte å formere seg og til slutt kom det til et punkt da han ikke kunne holde det ut lenger.

"Nå er det nok," sa han. "Dette går virkelig litt for langt." Han **hinket** ut av huset og ned til en butikk hvor han kjøpte noen **musefeller**¹, et stykke **ost**² og litt **lim**³.

hinkte

¹ muizenvallen; ² kaas; ³ lijm

Da han kom hjem, **strøk**¹ han lim på **undersiden**² av musefellene og **festet** dem til taket. Så plasserte han

¹ streek; ² de onderkant

maakte ... vast

lokkematen¹ forsiktig i musefellene og **stilte**² dem **inn**² slik at de skulle **smekke igjen**.

¹ het lokaas; ² stelde ... af toeklappen

Om natten da musene kom ut av **musehullene** sine og så musefellene i taket, trodde de det var en enorm **spøk**. De gikk **omkring**¹ på **gulvet**² og **pekte**³ **oppover**⁴ og **brølte**⁵ av **latter**⁶. Har dere hørt noe så dumt som å lime musefeller under taket?

muizenholen

grap

¹ rond; ² de vloer; ³ wezen

⁴ naar boven; ⁵ brulden; ⁶ het lachen

Da Laban kom ned neste morgen og så at ingen mus hadde gått i fellene, smilte han, men sa ikke noe.

Han tok en stol og strøk lim under **stolbeinene** og festet den **opp-ned**¹ i taket. Han festet også et lite **teppe**² der oppe.

de poten van de stoelen

¹ ondersteboven; ² tapijt

Neste natt da musene kom ut av hullene sine **spøkte** og lo de **fremdeles** over det de hadde sett natten før. Men nå, da de så opp i taket, stoppet de plutselig å le.

gekscheerden

nog steeds

"Se opp der!" ropte en. "Der er gulvet!"

"**Du store min!**" ropte en annen. "Vi står visst på taket!"

hemeltjelijef

"Jeg begynner å føle meg litt **svimmel**," sa en annen.

duizelig

"Alt **blodet**¹ går til **hodet på meg**²," sa en annen.

¹ het bloed; ² mijn hoofd

"Dette er forferdelig!" sa en svært gammel mus med lange hår.

"Dette er virkelig forferdelig! Vi må gjøre noe med dette med en gang. Jeg kommer til å **besvime** hvis jeg må stå lenger på hodet!" ropte en ung mus.

flauwvallen

"Jeg også!"

"Jeg holder det ikke ut!"

"Redd oss! Noen må gjøre noe og det litt **kvikt!**"

vlug

Nå ble de hysteriske.

"Jeg vet hva vi skal gjøre," sa den svært gamle musen. "Vi skal alle stå på hodene våre, så vil vi stå **rett vei**."

rechttop

De sto alle på hodet, og etter en lang stund, besvimte den

ene etter den andre fordi alt blodet strømmte til hodene deres.

Da Laban kom ned neste morgen lå musene strødd utover gulvet.

Han samlet dem fort opp og **helte**¹ dem ned i en **kurv**².

¹ gooide; ² mand

Så derfor er det én ting du må huske på: Hver gang verden ser ut til å stå på hodet, pass på at du selv står **trygt**¹ og godt med begge bena på **jorden**².

de grond

Leesoefening :

1. Hvor plasserte Laban musefellene?

- A i en kurv
- B nær musehullene
- C under stolene
- D i taket

2. Hvorfor dultet musene bort i hverandre og pekte oppover da de kom ut av hullene den første natten?

- A De kunne se en stol under taket.
- B De syntes Laban hadde gjort noe dumt.
- C De ville få tak i osten i musefellene.
- D De ble redde på grunn av det de så.

3. På hvilken måte viser fortellingen deg hva musene trodde var i ferd med å skje?

- A ved å fortelle deg hva Laban tenkte om musene
- B ved å fortelle deg hva musene sa til hverandre
- C ved å beskrive hvor musene bodde
- D ved å beskrive hvordan musene var

4. Hvorfor lå musene strødd utover gulvet da Laban kom ned den siste morgenen?

- A Musene hadde stått på hodene sine altfor lenge.
- B Laban hadde gitt musene altfor mye ost.
- C Musene hadde falt ned fra taket.
- D Laban hadde festet lim til gulvet.

Antwoorden op de volgende bladzijde!

1. Hvor plasserte Laban musefellene?

A i en kurv

B nær musehullene

C under stolene

D i taket

2. Hvorfor dultet musene bort i hverandre og pekte oppover da de kom ut av hullene den første natten?

A De kunne se en stol under taket.

B De syntes Laban hadde gjort noe dumt.

C De ville få tak i osten i musefellene.

D De ble redde på grunn av det de så.

3. På hvilken måte viser fortellingen deg hva musene trodde var i ferd med å skje?

A ved å fortelle deg hva Laban tenkte om musene

B ved å fortelle deg hva musene sa til hverandre

C ved å beskrive hvor musene bodde

D ved å beskrive hvordan musene var

4. Hvorfor lå musene strødd utover gulvet da Laban kom ned den siste morgenen?

A Musene hadde stått på hodene sine altfor lenge.

B Laban hadde gitt musene altfor mye ost.

C Musene hadde falt ned fra taket.

D Laban hadde festet lim til gulvet.

Slutten på internett

Her slutter internett

Du har nå kommet til den aller siste siden på internett. Vi håper du likte surfing. Nå er det **på tide** å gå ut og leke.

tijd

Forslag til hva du kan gjøre ute:

- Gå en tur. **Dvs.** bruke beina til å bevege seg rundt i **terrenget**¹. Også kalt **spasere**².
- Jogge litt. Dvs. å bruke beina, og bevege seg rundt i terrenget raskere enn når en går. Hvis du jogger fort kalles det for å løpe.
- **Sykle** rundt og se på den fantastiske naturen i ekte 3D! Stopp sykkelene av og til og **kjenn** på trærne og steinene.
- Dersom det er varmt i vannet der du bor, kan du **ta en svømmetur**¹. Dette bør du **derimot** ikke gjøre **dersom** du ikke kan svømme. Da kan du heller gjøre noe som heter bade.
- Besøk noen du kjenner.

d.w.z.

¹ het terrein; ² wandelen

fietsen

voel aan

¹ gaan zwemmen; ² echter indien

25 totalt unyttige fakta

1. Det siste Elvis Presley spiste før han døde var iskrem og sjokolade.	stierf
2. Filmen The Pink Panter kom ut i 1963.	
3. En seilskute ¹ hadde gjerne ² fem seil på hver mast.	¹ zeilschip; ² gewoonlijk
4. Barbie fikk navle i 2000.	een navel
5. "Esso" betyr " ha motorstopp " på japansk.	motorpech hebben
6. Ved å slå hodet ¹ i veggen ² forbruker du 150 kalorier i timen.	¹ zijn hoofd; ² tegen de muur
7. Elefanter er de eneste dyrene som ikke kan hoppe.	olifanten
8. Sommerfugler ¹ smaker ² med føttene.	¹ vlinders; ² proeven
9. Det er umulig å nyse med åpne øyne.	niezen
10. Verdens eldste hest , Odd Billy, døde da han var 62 år gammel.	paard
11. Alle måneder der den første dagen i måneden er en søndag, vil også ha en fredag den trettende.	
12. En snegle kan sove i 3 år.	slak
13. Hjernen ¹ består av ² 85% vann.	¹ het brein; ² bestaat uit
14. Kolibrien er den eneste fuglen som kan fly baklengs .	vogel achteruit
15. En maur ¹ kan løfte ² 50 ganger sin egen vekt ³ .	¹ mier; ² opheffen; ³ gewicht
16. En maur faller alltid over på sin høyre side når den har drukket alkohol.	
17. Et gjennomsnittsmenneske er 1 cm kortere om kvelden enn om morgenen.	doorsneemens
18. Gutter med uvanlige fornavn har en større sjanse til å få psykiske problemer enn gutter med	ongewone voornamen

vanlige fornavn.

19. Jenter med uvanlige fornavn har ikke større sjanse til å få psykiske problemer enn jenter med vanlige fornavn.

20. Et **papirark**¹ kan ikke **brettes**² mer enn 7 ganger, **uansett** hvor stort **eller**¹ **tynt**² det er.

¹ blad papier; ² geplooid worden

¹ hoe ... ook; ² dun

21. Det er **umulig**¹ å **slikke seg**² på **albuen**³.

¹ onmogelijk; ² likken; ³ zijn elleboog

proberen

22. 80% av de som leste 21. vil **forsøke** å slikke seg på albuen.

23. **Eiffeltårnet**¹ i Paris **vokser**² seks **tommer**³ hver sommer – det er metallet som **utvider seg** i varmen.

¹ de Eiffeltoren; ² groeit; ³ duim zich uitzet

24. Da Rolling Stone Bill Wyman **giftet seg** i 1988 med den 19 årige modellen Mandy Smith, var hans sønn forlovet med Mandy Smiths mor.

trouwde

25. Iatrofobi betyr angst for **leger**.

artsen

De tre ønskene

Mix, Max og Mox er venner. De sitter foran huset til Max.

"La oss spille et spill," sier Max, "her er terningene."

"God idé!" svarer Mix og Mox.

De begynner å spille. Max og Mox vinner hele tiden. Mix liker det ikke og blir **sint**. "Nå vil jeg vinne!" skriker han, "Jeg vil **slå** en sekser!"

boos
gooien

en sekser

Han slår terningene hardt, og håper det hjelper.

En av terningene lander i en **busk**. "Au!" sier det i busken, "Hvem har kastet denne terningen?"

Mix, Max og Mox er redde. En busk som snakker? – det har de aldri hørt om eller sett!

En dverg hopper ut av busken. Vennene et **lettet**. "Det er ikke busken som snakker, det er denne lille mannen!" sier Mox.

"Dverger er ikke bare små," sier dvergen. Han ser sint ut, men spør: "Hva **ønsker** dere?"

"Hva mener du?" spør vennene.

"Forstår dere meg ikke?" sier dvergen overrasket. "Vet dere ikke at når man møter en dverg så får man tre ønsker. Det vet da alle! Men skynd dere, jeg har ikke hele dagen!"

Max, Mix og Mox ler høyt. Tre ønsker!

"Jeg vil ønske først!" sier Max, "Jeg har et flott ønske! Jeg ønsker meg en **splitter ny** BMW! Paris Dakar begynner i dag og jeg vil **delta** i rallyet!"

"Helt **i orden**¹ for meg," sier dvergen. Han **knipser**¹ med fingrene og **vips**! Max er borte.

"Og jeg," sier Mix, "Jeg har en mye bedre idé. Jeg ønsker meg et stort sommerhus på den franske Rivieraen. Været er alltid fantastisk der. Jeg **gleder meg** til å **tilbringe** ferien min der."

"Ikke noe problem," sier dvergen. Han knipser med fingrene igjen og vips ... Mix sitter i sommerhuset sitt på

struik

opgelucht

wensen

splinternieuwe
deelnemen¹ oké; ² knipt
hoplakijk uit
doorbrengen

den franske Rivieraen.

Mox ser seg **omkring**. Han føler seg ensom og
hvisker: "Og jeg, jeg vil ha vennene mine tilbake!"

rond
fluistert

Alene i en mørk gate.

En ung kvinne gikk alene hjem om natten. Gatene var mørke og **folketomme**. Hun hadde alltid vært redd for mørket. Den eneste **lyden** kom fra skoene hennes som **klapret** mot den svarte asfalten. Var det noen bak henne? Hun stoppet for å **lytte**, men hørte ingenting. Hun så bak seg, men det var ingen der. Hun lyttet lenge, men det var og ble stille.

verlaten
geluid
klepperden
luisteren

Like før hun hadde forlatt baren hun kom fra, hadde en **ukjent**¹ mann på hennes egen **alder**² kommet bort til henne. Han hadde spurt om hun ville ha en drink. Hun hadde sagt nei, men han satte likevel glasset han hadde i hånden ned på bordet foran henne. Han drakk og spurte om hun **kjente** ham **igjen**. Hun sa nei, men så tenkte hun at det var **virkelig** noe kjent ved ham. "Kanskje husker du meg senere," sa han og smilte litt. Kort tid etter gikk han.

net
¹ onbekende; ² leeftijd

Og nå, i en folketom og mørk gate, husket hun ham! De hadde gått på samme skolen for lenge siden! Hun hadde ikke sett ham siden. Men hun hadde lest om ham i avisene! For noen år siden ble han **dømt**¹ for et **mord**². Hadde han **sonet**¹ straffen sin? Var han **på frifot**² igjen?

herkende
echt

¹ veroordeeld; ² moord
¹ uitgezeten; ² op vrije voeten

Hun ble enda reddere. Hun **sneublet** i en stein, kom seg opp igjen og begynte å løpe. Da hun endelig var hjemme, brukte hun lang tid før hun **klarte å puste** normalt igjen. Hun sjekket **låsen** på døren flere ganger.

struikelde
kon ... ademen
het slot

Om natten kunne hun ikke sove, og dagen etter ringte hun en gammel venninne fra **bygda**¹. Hun ville vite mer om mannen og **drapet**² og om han alt var ute. "Hvorfor spør du om mannen akkurat nå?" spurte den gamle venninne. "Vet du ikke at han **hengte seg i fengselet**?"

¹ het dorp (*waar ze vandaan kwam*); ² de moord
zich verhing
het gevang

Bare jeg sier et ord

etter Vagn Steen (1928)

Vagn Steen (1928- 2016) was een Deense dichter die de zogenaamde "concrete poëzie" (kunstvorm waarin poëzie en typografie elkaar aanvullen) in Denemarken introduceerde. Hij behaalde in 1956 een master Deens en geschiedenis aan de Universiteit van Aarhus en was later hoogleraar concrete poëzie in de VS.

Bare jeg sier et ord
tenker jeg flere

bare jeg sier TRE
tenker jeg **klatre**

tenker jeg **greiner**
tenker jeg **fugler**
tenker jeg en hel **hær** av ord

bare jeg sier FOTBALL
tenker jeg **pang**
tenker jeg **sparke**
tenker jeg vinne
tenker jeg takle
tenker jeg **frispark**
tenker jeg **masser av**¹ ord som **suser**² i **mål**³

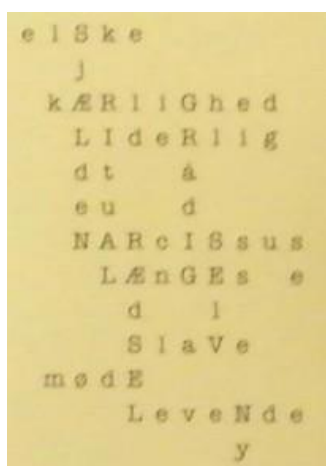
bare du skriver et ord
kan du skrive flere
bare du sier et ord
kan du tenke

klimmen

takken
vogels
leger

klanknabootsend woord
trappen

vrije schop
¹ een heleboel; ² zoeven
³ doel

concrete poëzie: een voorbeeld

Hvordan dele en appelsin

naar een verhaal van Johan Galtung

Johan Galtung (1930) is een Noorse socioloog. Hij wordt beschouwd als de grondlegger van het vredes- en conflictonderzoek.

To gutter fikk en appelsin. De skulle dele appelsinen, og de skulle selv **bestemme** hvordan.

bepalen

De begynte straks å **krangle**. Begge ville ha den!

ruzie maken

"Den er min!" sa den ene.

"Nei! Den er min!" sa den andre, "Jeg vil ha den!"

De ropte og skrek, og **ikke bare det**: de begynte å slåss med **hverandre**! Og mens de sloss, **moste**² de appelsinen!

dat was niet alles

¹ elkaar; ² maakten ... moes van

Den sterkeste av de to vant, og ropte: "Jeg har vunnet! Appelsinen er min!" Han tok appelsinen og kastet den i **søppelkassen**.

de vuilnisbak

De to guttene var ikke venner lenger.

...

To gutter fikk en appelsin. De skulle dele appelsinen, og de skulle selv bestemme hvordan.

De **tenkte seg om**¹ en liten stund. Så tok de en **kniv**² og delte appelsinen i to deler.

¹ dachten goed na; ² mes

De var **enige**¹ om at begge delene skulle være **like**² store. Den som ikke delte appelsinen, fikk velge først.

¹ akkoord; ² even

De spiste hver sin del av appelsinen, men **begge** ville gjerne hatt mer appelsin, så ingen av dem var helt **fornøyd**.

beiden

tevreden

Men de **ble ikke uvenner**¹, så **løsningen**² de hadde **kommet fram til**³ var ikke så dårlig.

¹ kregen geen ruzie; ² de oplossing; ³ uitgedokterd

...

To gutter fikk en appelsin. De skulle dele appelsinen, og de skulle selv bestemme hvordan.

De satte seg ned og tenkte lenge og hardt. Til slutt fikk de en virkelig god idé.	ten slotte echt
Først presset de saften ut av appelsinen og delte den. Saften smakte godt.	persten
Før de presset saften ut av appelsinen hadde de fjernet de små steinene i appelsinen. Og de tok godt vare på dem.	verwijderd zorgden goed voor
Da våren kom, la de de små steinene i jorden. Solen varmet jorden, og de to vennene vannet den. Hver dag så de på stedet hvor de hadde sådd .	besproeiden gezaaid
Og snart begynte appelsinsteinene å spire . De små plantene strakte seg mot solen og varmen og ble til små, fine appelsintrær.	kiemen strekten
Etter noen år blomstret trærne og neste høst kunne de to vennene plukke de søte, fine appelsinene.	bloeiden
De spiste mange appelsiner, men kunne ikke spise alle. De tok dem til byen og solgte noen. Resten ga de bort til naboer og venner.	
Det er vel den beste måten å dele en appelsin på!	

Aftensang

Nordahl Grieg (1902 - 1943) is een bekende Noorse dichter.

Det var en deilig , deilig dag, men tenk, nu er den over , og alle som er riktig snill , de ligger nå og sover.	heerlijke voorbij lief
Og luften som var blid og blå, med mange tusen smil i, begynner først å le igjen, en gang i morgen tidlig.	vrolijk
Og alle stjerner blir så glad, for alle stjerner liker, et lam i ro ¹ , en knopp ² i blund ³ , og sovende småpiker ⁴ .	¹ dat soest; ² bloemknop ³ die dut; ⁴ kleine meisjes

Trollet og prinsessen og den gode og den onde feen

Det var en gang et stort troll. Han bodde i en **hytte** inne i en skog. Han var et **uvanlig** troll. Han var ikke et ondt troll. Dette trollet ville alle folk og dyr bare godt. Trollet hadde nesten alt han kunne **ønske** seg, men allikevel var han ikke lykkelig. Han følte seg ensom og **forlatt**, og syntes det var trist at alle var redde ham.

huisje
ongewone

wensen

verlaten

En dag satt han på den faste steinen ved hytta. Han pleide å sitte der når han **trengte** å tenke. Humøret hans var **ikke** godt denne dagen **heller**.

behoefte had aan
ook niet

Plutselig hørte han en stemme som sa: "Er det noe **i veien?**"

aan de hand

Trollet **skvatt til**¹ og så seg **omkring**². "Hvem kunne det være," tenkte han **for seg selv**. Han kunne ikke se noen.

¹ schrok; ² rond
bij zichzelf

Da så han en liten dame med blå **kjole**, stor hatt og små **vinger**.

jurk
vleugels

"Hvem er du," spurte trollet **forundret**.

verwonderd

"Jeg er den gode **feen**," svarte hun og satte seg **ved siden av** trollet. "Er det noe i veien?" spurte hun igjen.

fee
naast

Trollet **sukket** før han begynte å forklare at han følte seg så ensom og trist.

zuchtte

Da han var ferdig, sa den gode feen: "Den ene **vingen** min er **skadet**¹, og hvis du kan **ordne**² den, lover jeg å **oppfylle**¹ et **ønske**²."

vleugel
¹ gewond; ² in orde brengen
¹ vervullen; ² wens

Trollet **satte i gang med** å ordne vingen med de store fingrene sine.

begon

"Tusen takk," sa feen da trollet var ferdig, "Nå skal du få et ønske oppfylt, som jeg lovte deg," Hun smilte.

Trollet visste godt hva han ønsket seg: "Jeg skulle ønske at jeg kunne bli en vakker prins som kunne bo i et stort og vakkert slott," sa han.

Den gode feen **tok frem**¹ en **stav av gull**² og sa høyt

¹ haalde ... tevoorschijn; ² gou-

og klart: "**Tryllestav**³, gjør dette trollet til en prins."

den staf; ³ toverstaf

Da **dannet**¹ det seg en magisk **sky**² rundt trollet, og da skyen **forsvant**, var det ikke trollet som satt der, men en vakker prins. Han **strålte** av glede, og da han så bak seg og fikk se et vakkert, stort slott, var han så lykkelig at han ikke kunne bli lykkeligere.

¹ vormde; ² wolk
verdween
straalde

Prinsen **takket**¹ den gode feen, og hun sa: "Før jeg **flyr min vei**², er det en **viktig**³ ting jeg må fortelle deg. Du må **passe** deg **for** den onde feen! Hvis hun bruker sin magi og sine krefter på deg, vil det bryte magien du har fått av meg, og alt vil bli som det var **før**."

¹ bedankte
² wegvlieg; ³ belangrijk
opletten voor

voorheen

Da det var sagt ble hun borte. Det begynte å bli mørk, og prinsen gikk inn i slottet for å **legge seg**.

gaan slapen

Syv dager senere kom det tre prinsesser til slottet. De hadde hørt at en vakker prins **ønsket** seg en prinsesse. Den ene het Agate, den andre het Alberte og den tredje het Angelica. Agate var den første som prøvde å fange prinsens **oppmerksomhet**.

wenste

aandacht

"God dag," sa prinsen da hun kom inn i rommet.

God dag igjen," svarte prinsessen **hovmodig**.

uit de hoogte

"Hvor kommer du fra da?" spurte prinsen

"Å, det **har ikke du noe med**," svarte hun.

heb je geen zaken mee

Prinsen ble ikke overrasket over svaret, for hele jenta viste en **utrolig** arroganse.

ongelooflijke

Han hadde satt frem tre **like**¹ **skrin**². I det ene lå det **gullmynter**, i det andre lå det diamanter og perler og i det tredje lå det en rose.

¹ gelijke; ² kistjes
gouden munten

Prinsen sa til Agate at hun skulle se oppi skrinene og deretter velge et av dem. Agate så oppi skrinene, og uten å **nøle** valgte hun det med gullmynter i.

aarzelen

"Jeg må be deg **gå din vei**¹, for du er ikke **den rette**² for meg," sa prinsen.

¹ vertrekken; ² de juiste

Så var det Albertes tur, men det gikk ikke særlig bedre med henne. Da hun skulle velge et skrin, tok hun det

med diamanter og perler i.

"Jeg må be deg gå din vei, for du er ikke den rette for meg," sa prinsen.

Nå var det Angelicas tur til å prøve å vinne prinsens **hjerter**.

"God dag," sa prinsen.

"God dag igjen," svarte hun.

"Hvor kommer du fra?"

"Å, jeg kommer **fra fattige kår**, så av meg får du ingen rikdom," svarte hun. Hun ble også bedt om å velge et skrin. Hun så oppi hvert av dem og valgte det med rosen i.

"Jeg kan ikke gi deg en gave, bare et hjerte med mye **kjærlighet** i," sa Angelica og tok opp rosen og ga den til prinsen.

Da fant han ut at hun var den rette, og han sa: "Du må ikke gå din vei, for jeg vil gjerne **gifte meg** med deg."

Tre dager senere var det **bryllup** på slottet. Mange folk var kommet for å se prinsen og Angelica gifte seg. Begge to ga **hverandre**¹ sitt ja. Alle **gratulerte**² dem.

Plutselig kom en svart sky over slottet. Over dem fløy en svart **ravn**. Da den kom nærmere, kunne de se at det satt en liten, svart **skapning** oppå raven. Prinsen begynte å løpe så fort han kunne mot noe han kunne gjemme seg bak, men raven fulgte etter ham. Den onde feen tok opp tryllestaven sin og **rettet** den mot prinsen. Med sin stygge, **skjærende** stemme skrek den onde feen: "**Gjør** denne prins **om** til det han var, bryt den gode magien han har!"

Da ble den gode feens magi brutt, og prinsen ble et troll igjen, og slottet ble en hytte igjen. Alle gjestene ble reddet og løp **sin vei**¹. Trollet **skammet seg**² og gjemte seg inne i skogen. Han satte seg på steinen sin og **gråt**. Hodet hans var **bøyd**¹ **fremover**² og øynene hans var røde. Alt sammen hadde blitt **ødelagt**, og nå var han nesten mer ulykkelig enn han **noen gang** hadde vært.

hart

uit een arm gezin

liefde

trouwen

bruiloft

¹ elkaar; ² feliciteerden

raaf
schepsel

richtte
schelle
verander

¹ weg; ² schaamde zich
hulde
¹ gebogen; ² voorover
tenietgedaan
ooit

Han tenkte på Angelica som sikkert aldri ville treffe ham igjen.

Plutselig kom en **jente** løpende. Trollet så at det var Angelica.

"Der er du," ropte hun med et smil.

"Bare la meg være her alene," sa trollet, "Gå og finn deg en vakker prins som du kan leve hele livet med."

Men Angelica gikk ikke sin vei. Hun satte seg på steinen ved siden av ham.

"Jeg elsker deg like mye selv om du er en prins eller et troll," sa hun og ga ham et **kyss** midt på munnen.

"Mener du det?", spurte trollet.

"Jeg er hundre prosent sikker," svarte hun høyt og klart.

De gav hverandre en klem. Senere gikk de inn i hytta for å spise **bryllupsmiddag**. Så levde de lykkelig i alle sine dager.

Og den onde feen? Ravnen kolliderte med en ørn på vei til Blocksberg. Og ørnen ble så sint at den spiste den onde feen. Noen dager senere **bæsjet** den ut restene av henne, og de falt på [**fyll ut** navnet på noen du **misliker**]!

meisje

zoen

bruiloftsmaal

poepte
vul in
een hekel aan hebt

Nå skal jeg sove

Magli Elster

Magli Elster (1912-1993) was een Noorse dichter, vertaler en psychanalytica

Nå skal jeg sove
for det er kveld
på denne **siden**¹ av **jorden**²,
og alle barn på denne siden skal sove
om en liten stund.

¹ kant; ² de aarde

Stjernene¹ **skinner**² der oppe på himmelen,
og når det regner og blåser,

¹ de sterren; ² schijnen

skinner de **blanke** stjernene
bak **skyer** og over regn.

glanzende
wolken

Pass på meg når jeg sover,
fugler og fisker i den blå sjøen,
alle dere andre som lever og er våkne
på den andre siden av jorden
så skal jeg passe på dere i morgen,
når det er natt hos dere.

zorg voor
vogels

Pass på meg, alle **blomster**,
for dere skal også
sove snart,
pass på oss,
og vi skal drømme i natt
om solen som skinner i morgen tidlig,
om natten som bare er **snill**
og blå og aldri **farlig**,
Pass på meg, hele verden,
og jeg skal sove og drømme om
at alle har det godt på jorden.

bloemen

lief
gevaarlijk

En gresk sagn: Atalanta og de tre gulleplene

Kongen **ønsket seg** en sønn, men fikk en datter. Hun ble kalt Atalanta, men kongen ville ikke ha henne, og hun ble lagt på en **fjellside** for å dø kort tid etter at hun var **født**¹. Men hun døde ikke for en bjørn **syntes synd**² på den lille jenta. Han **tok vare på** det lille barnet, ga henne mat og hjalp henne. Atalanta ble meget vakker og hun var en god jeger. Hun kunne løpe så fort som vinden.

wou

berghelling
¹ geboren; ² had medelijden
paste op

Da Atalanta var eldre, ville hun finne foreldrene sine. Lett ble det ikke, men hun fant dem **til slutt**. Hun var glad, men kongen likte henne **fortsatt** ikke. Han syntes at hun var altfor **egenrådig**¹. Han sa til henne at hun måtte **gifte seg**².

ten slotte
nog altijd
koppig
trouwen

Men Atalanta ville ikke være som alle andre og ville ikke gifte seg med **hvem som helst**. Hun forlangte at alle **friene**¹ skulle løpe **om kapp**² med henne – ikke glem at hun løp veldig fort.

om het even wie
¹ huwelijkskandidaten
² om 't hardst

Mange unge menn ville gifte seg med Atalanta. **Dersom** mannen tapte, skulle hun imidlertid drepe ham. Til tross for denne **forferdelige advarselen** var det allikevel mange som var interessert og ville **delta** i løpet. Men hun **beseiret** dem alle.

indien

vreselijke waarschuwing
deelnemen
overwon

Det var allerede mange som hadde mistet livet da en ung mann kalt Hippomenes **dukket opp**. Han skjønte at han måtte være **lur**. Han visste at han aldri ville løpe fortere enn Atalanta. Hans eneste sjanse var å finne på noe som ville få henne til å **minske farten**.

leep
opdook
snelheid minderen

Gudinnen¹ Afrodite **bestemte seg**² for å hjelpe ham og gav ham tre **gullepler**.

¹ godin; ² besloot
gouden appels

Da Atalanta så Hippomenes ble hun så glad i ham at hun ville at han skulle **trekke seg**¹ **fra kappløpet**². Hun var sikker på at hun kom til å **slå**³ ham også. Men Hippomenes **nektet å trekke seg**. Han ville kappløpe.

¹ zich terugtrekken; ² de wed-loop; ³ verslaan
weigerde zich terug te trekken

Etter bare noen hundre meter gikk det allikevel for fort for Hippomenes. Han ble trett og kastet fra seg de tre gulleplene. Eplene var det vakreste Atalanta noen gang hadde sett. Hun stoppet og plukket dem opp alle tre.

Hippomenes fortsatte alene og vant kappløpet. Han hadde vunnet og kunne nå gifte seg med den vakre kvinnen.

"Atalanta og Hippomenes", schilderij van Nicolas Colombel (1644–1717).

Aleksis Kivi

Romanen "Syv brødre" ble skrevet i 1870 av den finske forfatteren Aleksis Kivi.

Kivi ble født i en fattig familie i august 1834. Nesten alt som han skrev, ble gjort fra 1863 til 1870. Sine siste år bodde han av og til hos sin mor, av og til på forskjellige psykiatriske sykehus – når han ikke gikk **omkring**¹ i **landsbyene**² og drakk. Han ble begravd av ukjente mennesker, og det var **fattigvesenet** som måtte betale for hans begravelse.

Kivi skrev 12 **skuespill**, én roman og **dessuten** noen noveller – 14 verk på 7 år. "Syv brødre" er den første finske romanen skrevet på finsk – ikke på svensk. Derfor **regnes**¹ den som en av de **viktigste**² romanene i finsk litteratur.

¹ rond; ² de dorpen
de armenzorg

toneelstukken
daarnaast

wordt ... beschouwd
belangrijkste

Forfatteren forteller selv i slutten av boken: "Og dermed har jeg fortalt om syv brødre i Finlands skoger. Og hva mer kan jeg fortelle om deres liv her på jorden?"

"Syv brødre" er i dag **oversatt** til mer enn 25 språk.

vertaald

Een fragment uit de Noorse vertaling van Johan Borgen uit 1939:

Dagen etter vendte Jukola-brødrene hjem, traskende etter hverandre i lang rekke. Men deres åsyn var meget bedrøvelige. Sønderrevne var klærne og brokete fjesene av sår og blå merker. På Juhani som vandret først var venstre øye nesten grodd helt igjen. Sterk oppsvulmet var også Aapos lepper, i pannen på Timo var det grodd frem et veldig horn og Simeon haltet til aller sist. Alles hoder var ille medfarne. Noen hadde bundet den tomme skreppa om hodet, andre hadde revet filler av skjorten for sårene. I denne tilstand vendte de tilbake fra sin skolegang, og hundene Killi og Kiiski kom glade buktende mot dem. Men brødrene orket knapt å gjengjelde deres kjærtegn.

Hvem hadde vel avstedkommet dette? Hvem hadde greid å tilintetgjøre de kraftige Jukola-sønnene slik? Dette var Toukola-ungenes hevngjerninger. Da de fikk høre at brødrene lå over på Tammisto, sluttet de et tyvemannsforbund og gjemte seg ved landeveien i småskogen for å vente på fienden. Der tilbrakte de lange, kjedelige timer med tykke staur i nevene. Men da skolegjengerne endelig nærmet sig, ruste de sammensvorne rasende over dem. De styrtet frem fra begge sider, og så oppstod et forferdelig slag, der brødrene blev ille tilredt. Men Toukalla-ungene kom heller ikke helt smertefritt fra striden. Flere av dem fikk kjenne virkingen av brødrenes never med svimlende hode.

De følgende dag keerden de gebroeders Jukola weer naar huis, sjokkend in een lange rij. Maar ze zagen er niet uit. Hun kleren waren gescheurd en hun gezichten een bonte verzameling wonden en kneuzingen. Juhani, die vooraan liep, had een linkeroog dat zo goed als volledig dicht zat. Aapo's lippen waren ook erg gezwollen, en op Timo's voorhoofd groeide een enorme buil – het leek wel een hoorn. Simon liep hinkend achter de anderen aan. Hun hoofden waren erg toetgetakeld. Sommigen hadden hun lege knapzak om hun hoofd gebonden, anderen hadden vodden uit hunhemd gescheurd om hun wonden te verbinden. Zo kwamen ze terug van school, en de honden Killi en Kiiski kwamen vrolijk huppelend naar hen toe. Maar de broers waren nauwelijks in staat om hun liefkozingen te beantwoorden.

Wie was hier verantwoordelijk voor? Wie was erin geslaagd om de machtige Jukola-zonen zo'n rammeling te geven? Het was de wraak van de Toukolakinderen. Toen ze te horen kregen dat de broers bleven slapen in Tammisto, sloten ze zich aan bij een dievenbende en verborgen zich in bosjes langs de landweg en wachtten daar op hun vijanden. Ze brachten er lange, saaie uren door met dikke stokken in hun vuisten. Maar toen de schooljongens eindelijk naderden, stortten de samenzweerdere zich woedend op hen. Ze stormden van beide kanten van de weg naar voren en toen volgde een verschrikkelijke strijd waarin de broers erg toetgetakeld werden. Maar ook de Toukalla-kinderen kwamen niet helemaal pijnloos uit de strijd. Een aantal onder hen maakten stevig kennis met de vuisten van de broers.

Seitsemän veljestä zoals het boek in het Fins heet, is verschillende malen vertaald in het Nederlands. De recentste vertaling is die van Adriaan van der Hoeven, *De zeven broers*, Amsterdam (Athenaeum – Polak & Van Gennep), 2017 ISBN 978-90-253-0812-4

Edderkoppen

Frøken Chevalier jobbet på postkontoret i en liten **landsby**¹ i Sør-Frankrike. Hun var veldig **nysgjerrig**² og åpnet og leste alle brev som kom. Hele landsbyen visste det, men ingen torde klage. At frøken Chevalier av og til snakket met venninnene sine om hva som sto i brevene gjorde saken enda verre.

¹ dorp; ² nieuwsgierig

En slu **greve** som bodde på et slott ikke langt fra landsbyen var som alle andre svært irritert over at frøken Chevalier leste brevene hans. Da én av vennene besøkte ham fikk han en idé og sa: "Jeg skal skrive et brev til deg!"

graaf

Han satte seg ved bordet og skrev:

Kjære venn!

Siden jeg vet at frøken Chevalier er så **fordømt** nysgjerrig at hun leser alle brevene sender jeg deg ikke bare et brev men også en død edderkopp i denne **konvolutten**. Jeg vet at hun er veldig redd edderkopper. Når hun åpner brevet vil edderkoppen falle ut, så du får sikkert dette brevet uten den!

verduiveld

enveloppe

en edderkopp

Vennen så at greven puttet brevet (men ingen edderkopp) inn i konvolutten. Da han fikk brevet noen dager etterpå lå det en edderkopp i konvolutten...

Fuglen

Her er en historie som skjedde før jeg ble **født**.

geboren

Mine foreldre var dratt til Danmark med min bror. De hadde **leid** et hus ved kysten. Jeg husker ikke hvor gammel min bror var **den gangen**, men jeg tror han var veldig liten. Han løp rundt, svømte og kastet forskjellige ting i vannet. Han **hadde det fint**.

gehuurd
toen

amuseerde zich

En gang fant han en **fugl** som lå på stranden. Den var syk og kunne ikke **fly**¹. Min bror **syntes synd**² på fuglen. Han ville at den skulle bli **frisk**¹ og fly **av gårde**² til familien sin. I tre uker gav han den mat og snakket med den mange ganger **om dagen**.

vogel
¹ vliegen; ² had medelijden
gezond
² weg
elke dag

Men fulgen døde. Pappa fant den en morgen og begravde den ikke langt fra huset. Min bror sov. **Verken** mamma eller pappa hadde lyst til å si at fuglen var død, og da min bror hadde stått opp, sa pappa at fuglen var blitt frisk og hadde fløyet sin vei.

noch

Min bror ble glad. Han hadde hjulpet den og nå fløy fuglen hans **omkring** på himmelen.

rond

Newton og eplet

På en gård i England ble det i 1642 **født** en liten gutt som fikk navnet Isaac Newton. Faren, som også het Isaac Newton, **døde** tre måneder før sønnen kom til verden. Det er ikke så mye vi vet om ham.

geboren

stierf

Da lille Isaac var to år **giftet** hans mor seg på ny og hun **flyttet**¹ med den nye mannen sin til en **landsby**² to kilometer **unna**.

trouwde
¹ verhuisde; ² dorp
verderop

Hun tok ikke sønnen med, og da hun fikk tre nye barn med den nye ektemannen sin, så hun lite til Isaac de følgende årene. Han bodde hos sin **bestemor**, og det er **mulig**¹ at han hadde **ingen**² lykkelig barndom.

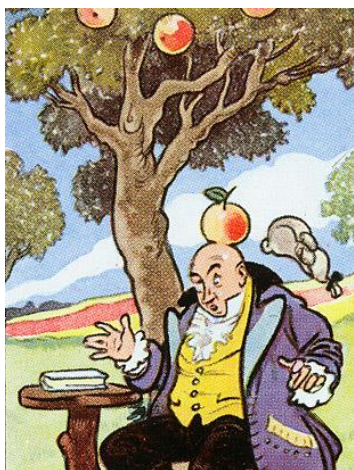
grootmoeder
¹ mogelijk; ² geen

På skolen var unge Isaac en av de beste elevene. Han likte matematikken, men det han likte best var å bygge

små mekaniske konstruksjoner. Familien syntes at Isaac skulle **overta** gården og bli bonde, men han foretrakk å studere matematikk. Han var også interessert i astronomi, kjemi og alkymi.

Da Newton kom til Cambridge i 1661 var han eldre enn de aller fleste av sine medstudenter. Han ble innskrevet som "sizar." En "sizar" **slapp**¹ å betale for studiene **mot**² å være en slags **tjener**³ for andre studenter. Moren hans var vel glad da hun fikk høre det...

En kveld i 1666 satt Isaac under et epletre. Det var **fullmåne**¹ og ennå lyst i **hagen**². Isaac satt og tenkte på planetene og eksperimentene han kunne gjøre for å få vite mer om hvordan de beveget seg. Plutselig falt et eple ned i hodet på ham!

Hvorfor faller eplene rett ned? Hvorfor faller de ikke opp eller **svever** rundt? Plutselig sa Newton **sammenheng**: kraften som fikk eplet til å falle ned var den samme kraften som holdt månen oppe!

Med utgangspunkt i eplet som falt utarbeidet han

loven om gravitasjonen. Om sin måte å arbeide på, sa han: "I keep the subject constantly before me and wait (...) till the first dawns open slowly, by little and little, into a full and clear light."

katteluken

Om Newton fortelles det også at det var han som **oppfant**¹ katteluken, men det er vel bare **oppspinn**². Og for å være ærlig: eplet falt rett ned *foran* ham...

overnemen

¹ hoefde niet

² op voorwaarde dat

³ bediende

¹ vollemaan; ² de tuin

zweven

het verband

¹ de wet der zwaartekracht

¹ uitvond; ² verzinsel

Sergej

Nå skal jeg fortelle dere om min aller beste venn som heter Sergej. Sergej bodde i en liten **landsby** i Sibir, langt fra Russlands hovedstad Moskva. En gang, da han var 12 år gammel, gikk han rundt i den store skogen som lå ved den lille landsbyen.

dorp

Plutselig så han en vakker **hest** som stod og så på ham fra et **ubebodd** hus. Sergej ble straks glad i hesten, og tok den med seg hjem til sine gamle **foreldre**. "Nå blir det **morsomt** her i huset" sa han.

paard
onbewoond
ouders
leuk

Han tenkte ikke på de stakkars foreldrene. De var ikke glade, men de sa ingenting. Slik bodde de i 7 år sammen med hesten som de hadde gitt navnet Vladimir.

Men plutselig døde Vladimir, og da sa Sergej: "Nå vil jeg **gifte meg**." Han giftet seg med en norsk kvinne han hadde møtt i storbyen hvor hun studerte russisk.

trouwen

Nå har Sergej og hans kone Nina **flyttet** til Norge. Der arbeider Sergej som veterinær, mens Nina arbeider på et lite sykehus som lege.

verhuisd

Foreldrene hans bor **fortsatt** i den lille landsbyen. De er fortsatt gamle og ensomme.

nog altijd

Keiseren og sersjanten

Keiser Jozef II pleide ofte å kjøre ut alene. En morgen da han kjørte **omkring**¹ i **nærheten**² av hovedstaden, begynte det å regne.

¹ rond; ² in de omgeving van

En sersjant, som hadde **fått øye**¹ på **vognen**², ba om å få kjøre med et stykke. Han var redd at regnet skulle **ødelegge** uniformen hans.

¹ opgemerkt; ² de koets

verknocien

Josef II sa ja og sersjanten satte seg i vognen. Keiseren spurte ham hvor han kom fra.

"Jeg kommer fra keiserens **ambetsmann**," svarte sersjanten, "og har spist en **utmerket**¹ **frokost**²."

ambtenaar

¹ uitstekend; ² ontbijt

"Hva har du spist, som var så god?"

"Gjett."

raad eens

"Hvordan skulle jeg kunne gjette det? Omelett?"

"Nei, enda bedre"

"En steik?"

"Nei, enda bedre."

"Jeg kommer aldri til å gjette riktig." sa keiseren.

"En fasan, min herre, en fasan fanget i hans majestets egen gård!" sa sersjanten og lo.

"Ja, fanget i hans majestets egen gård, da må den vel være utmerket."

"Det kan du være sikker på!"

Da de **nærmet** seg byen spurte keiseren sersjanten hvor han bodde: "Jeg skal sette deg av ved din egen **port**" sa han.

naderden
poort

Sersjanten takket ham og ba om å fa hans navn.

"Na er det din tur," sa keiseren, "Gjett."

"Er du i **det militære**?" spurte sersjanten.

het leger

"Det er jeg;"

"Løytnant?"

"Nei, bedre enn det!"

"Kaptein?"

"Nei, **enda** bedre!"

nog

"Kanskje **oberst**?"

kapitein

"Nei, enda bedre enn det!"

"General da?"

"Nei!"

"Jeg **gir opp**!" sa sersjanten, "Er du kanskje keiseren?"
Han begynte å le.

"Midt i **blinken**¹!" sa keiseren, **knappet opp**² frakken
og viste sersjanten alle sine medaljer, "Det er på min
bekostning at du har spist frokost i dag!"

Sersjanten **stammet**¹ en **unnskyldning**² og ba om å få
stige ut av vognen.

"Nei, unge mann," sa keiseren, "Du har spist keiserens
fasan, og nå skal de også kunne **skryte** av at keiseren har
kjørt deg hjem!"

geeft het op

¹ de roos; ² deed open

kosten

¹ stamelde; ² verontschuldiging

ermee opscheppen

Da skilpadden fikk sprekker i skallet sitt

en gribb

et palmeblad

et skall (med sprekker)

Herr og fru Skilpadde var gode venner med **gribben**.
Gribben besøkte dem ofte.

Herr Skilpadde ikke hadde **vinger**. Han kunne aldri
besøke vennen sin. Dette irriterte ham.

En dag sa han til kona: "Jeg tror at gribben ser ned på
oss."

"Nei, hvorfor tror du det?" sa hun.

"**Fordi** jeg ikke kan besøke ham. Han kommer alltid hit,
og jeg har aldri vært hos ham."

"Jeg skjønner ikke hvorfor gribben skulle se ned på oss

zie illustratie

vleugels

omdat

for det," sa kona. "Han vet jo ¹ at vi ikke kan fly ² . "	¹ immers; ² vliegen
"Ja, sa herr Skilpadde, men det er trist allikevel. Jeg må nok finne på noe ."	er iets op vinden
"Ja, gjør det," sa fru Skilpadde.	
Etter en stund sa herr Skilpadde til kona si: "Pakk meg inn i en pakke ¹ som en klump ² tobakk. Når gribben kommer, skal du gi den til ham, og be ham bruke tobakken til å kjøpe korn til oss."	¹ pakje; ² klomp graan
Fru Skilpadde tok noen palmeblader . Hun pakket ham inn og satte ham i en krok av huset.	<i>zie illustratie</i> hoek
Da gribben kom på besøk spurte han: "Hvor er mannen din, fru Skilpadde?"	
"Han er ikke her, og jeg sitter her hjemme alene og har ikke korn i huset."	
"Stakkars deg," sa gribben, "det kan ikke være greit for dere å være uten korn."	leuk zonder
"Nei, du kan nesten ikke tenke deg hvor vanskelig vi har det," sa kona. "Men si meg, gribb, er det noe korn å få kjøpt der du bor?"	
"Å, ja da," sa gribben, "du kan kjøpe så mye du vil ha."	
Fru skilpadde tok fram pakken og sa: "Mannen min lot denne stå igjen . Det er visst tobakk i den. Kanskje du kan bruke den til å kjøpe litt korn til oss?"	liet ... hier achter
Gribben tok pakken og fløy tilbake til det stedet der han bodde. På veien hørte han plutselig en stemme som sa: " Slipp meg løs! Jeg er din venn, Skilpadde. Jeg sa at jeg ville besøke deg."	vloog terug laat me los
Gribben ble så overrasket ¹ at han slapp ² pakken. Den falt ned på jorda, og skilpadden knuste ¹ skallet ² og døde...	¹ verrast; ² losliet ¹ verbrijzelde; ² <i>zie illustratie</i>
Slik ble vennskapet mellom gribben og skilpadden ødelagt ¹ , og du kan ennå se sprekkene ² i skallet på skilpadden.	de vriendschap ¹ kapotgemaakt; ² <i>zie illustratie</i>

Slangen, hesten og frosken – et eventyr fra Vest-Afrika

en slange

en hest

en sal

en frosk

Det var en gang en slange som eide en pen **hest**. Slangen var veldig **stolt** av hesten sin. Han likte å ri på hesten og vise den til de andre dyrene.

trots

En dag han var ute og red, satt han som vanlig **kveilet** opp i **salen** og kjente seg både stolt og **flott**.

opgerold
zwierig

Etter en stund møtte han en **frosk**.

"Heil!" ropte frosken. "Vet du ikke hvordan **en** skal ri? Kom deg ned fra hesten, så skal jeg vise deg!"

je (*onbepaald voornaamwoord*)

Slangen ble **bekymret**. Så han kanskje ikke så flott ut som han hadde trodd? Han kom fra hesten, og frosken hoppet opp.

onrustig

"Se på dette," sa frosken. "Se hvordan jeg ser rett **framover**¹ – **ryggen**² min er helt rett, og knærne er **bøyde**¹. Se hvordan jeg holder **tømmene**² når jeg fører hesten på **forskjellige** måter. Snu mot høyre, snu mot venstre, gå, **trav**, galopp, snu og stopp."

¹ vooruit; ² rug
¹ gebogen; ² de teugels
 verschillende
 draf

Det var en fantastisk forestilling. Frosken verken **sneblet** eller **sjanglet** en eneste gang.

struikelde noch waggelde

"OK, slange? Dette er riding. Jeg vet ikke hva du kaller det som du gjør."

Frosken hoppet ned, og slangen kom seg opp på hesten igjen. Men igjen satt han ikke rett i salen, og hesten **humpet** av **gårde** på den samme slappe måten som før.

hobbelde weg

Frosken var rasende.

"Dette er ikke **slik som**¹ jeg viste deg, **din kløne**²!"

¹ zoals; ² jij prutser

skrek han. "Se på deg selv, du har dårlig **holdning** og **sjangler** rundt, og hesten vet ikke om den skal komme eller gå. Enten rir du slik som jeg gjorde, eller så kan du like gjerne ikke ri!"

houding
wiebelt

Men slangen snudde seg **ikke engang**. Han viste ikke det minste lille **tegn** til at han hadde hørt hva frosken sa. Han mumlet bare helt rolig: "Det du sier, er sikkert riktig, **bortsett fra**¹ at jeg **eier**² en hest, og det gjør ikke du."

zelfs niet
teken

¹ afgezien van het feit; ² heb

Og så red han bort og var til slutt **ute av syne**, mens frosken fremdeles satt der og **dirret**¹ av **sinne**².

uit het oog
¹ trilde; ² woede

lees oefening

1. Hvorfor skrek frosken til slangen?

- A Han syntes synd på slangen.
- B Han var imponert over slangen.
- C Han var redd for at slangen skulle **skade seg**.
- D Han syntes slangen var dårlig til å ri.

zich verwonden

2 Hva er den mest **sannsynlige grunnen** til at slangen ikke red **sånn** som frosken gjorde?

waarschijnlijke reden
zoals

- A Han forsto ikke hva frosken sa.
- B Han **gadd ikke forsøke**.
- C Han var ikke **skapt** sånn som frosken.
- D Han hadde ikke trent lenge nok.

geen zin om het te proberen
gebouwd

3. Hvilket ord beskriver best hvordan slangen følte seg **til slutt**?

ten slotte

- A deprimert
- B **overlegen**
- C **sint**
- D glad

superieur
boos

Antwoorden: volgende bladzijde

1. Hvorfor skrek frosken til slangen?
 A Han syntes synd på slangen.
 B Han var imponert over slangen.
 C Han var redd for at slangen skulle skade seg.
 D Han syntes slangen var dårlig til å nå.
- 2 Hva er den mest sannsynlige grunnen til at slangen ikke red sånn som frosken gjorde?
 A Han forsto ikke hva frosken sa.
 B Han gadd ikke forsøke.
 C Han var ikke skapt sånn som frosken.
 D Han hadde ikke trent lenge nok.
3. Hvilket ord beskriver best hvordan slangen folte seg til slutt?
 A deprimer
 B overlegen
 C sint
 D glad

Gullfisken

Det var en gang en fattig **fisker** som bodde ved sjøen sammen med kona si. Huset deres var lite, men stort nok til de to og de få tingene de hadde.

En dag da mannen var ute og fisket, fanget han en **gullfisk**. Da fisken kom opp i båten, sa den: "Ikke drep meg, men la meg leve. Hvis du lar meg leve, skal jeg **oppfylle**¹ det første **ønsket**² ditt. "

Mannen tenkte seg om, men kom ikke på noe ønske. Han kastet fisken tilbake i sjøen.

Da han kom hjem, fortalte han kona si om det som hadde hendt. Da hun hørte at han ikke hadde ønsket seg noe, ble hun veldig **sint**, og skrek: "I morgen må du si til gullfisken at jeg vil ha nye, fine klær!"

Da mannen kom ned til sjøen neste dag, ropte han ut til gullfisken at kona hans gjerne ville ha nye klær.

Om kvelden kunne han nesten ikke tro sine egne øyne da han kom hjem. Kona hans var kledd i nye, fine klær! Men hun var ikke **fornøyd**, men skrek: "I morgen må du si til gullfisken at jeg vil ha et stort, fint hus også!"

Neste morgen ropte mannen ut til gullfisken at kona ville ha et stort hus. Og da han kom hjem om kvelden, var det gamle huset deres borte. Der det hadde stått, stod det et stort, nytt hus.

Men ennå var kona hans ikke fornøyd. "I morgen må

visser

goudvis

¹ vervullen; ² wens

boos

tevreden

du si til gullfisken at jeg vil ha et stort slott å bo i. Jeg vil være **dronning**¹, og gullfisken skal være **tjeneren**² min," sa hun.

¹ koningin; ² dienaar

Og neste morgen ropte mannen ut til gullfisken **alt** det som kona hadde sagt. Men da han kom hjem om kvelden, fant han **verken** slott **eller** dronning. Han fant bare det gamle huset sitt, og kona hans satt der med de gamle klærne på seg igjen...

alles

noch ... noch

Onkel Jakop

naar Gerlinde Schneider

Onkel Jakop likte ikke katter. Han skjønte ikke selv **hva det kom av**¹. Det er bare **sånn**², sa han når folk spurte. Jeg liker dem ikke.

oom

¹ hoe dat kwam; ² zo

Hver dag gikk onkel Jakop tur i parken. En gang i høst fikk han se en svart **kattepus** oppe i et gammelt tre. Den **mjauet** trist.

poesje

miauwde

– Å ja, sa onkel Jakop. Du er vel redd for å hoppe ned. Og selv om han ikke likte katter, **fikk han tak i** den lille katten og satte den ned på **bakken**.

pakte

de grond

– Så, så, nå kan du løpe **din vei**, sa han. Det gjorde den lille svarte katten også. Den løp. Men ikke sin vei. Nei! Den løp etter onkel Jakop. Onkel Jakop merket det ikke **før** han kom hjem.

waar je maar wilt

voor

– Gå **vekk**¹, sa han og **lukket**² døra. Men den svarte kattepusen gikk ikke vekk. Neste morgen, da onkel Jakop kom ut, løp den mot ham.

¹ weg; ² sloot

– Mjau, mjau! sa katta.

Onkel Jakop ga den litt melk.

– Ikke nok med at jeg har fått deg ned fra treet, sa han irritert. Nå må jeg gå til **hittegodskontoret** med deg også.

kantoor van verloren voorwerpen

Kattungen visste ikke hva hittegodskontoret var.

het katje

– Det er et sted med ting som folk har mistet, sa onkel Jakop. Der kan de få sakene ¹ sine igjen ² . Det er vel noen som har mistet deg også. Kom nå. Han satte katten i en kurv og gikk til hittegodskontoret.	¹ dingen; ² terug iemand mand
– Vi kan ikke ha katter her, sa mannen på hittegodskontoret. Dere får gå til dyrebutikken .	de dierenwinkel
– Hva er en dyrebutikk? spurte onkel Jakop.	
– Det er et sted med dyr som folk kjøper, sa mannen.	
Onkel Jakop gikk til dyrebutikken.	
– Det er helt fullt her, sa damen på dyrebutikken. Vi har ikke plass ¹ til så mye som en flue ² nå.	vol ¹ plaats; ² vlieg
Onkel Jakop syntes nok det var plass til et par fluer, men han sa ikke noe.	
Ved skolen møtte han en liten gutt.	
– Vil du ha en katt? spurte onkel Jakop.	
Gutten pekte ¹ på hunden som han hadde i bånd ² .	¹ wees; ² de leiband
– Nei! sa han. Voff liker ikke katter.	<i>naam van de hond</i>
– Det gjør ikke jeg heller, sa onkel Jakop, og gikk videre til lekeplassen . Der lekte en liten jente med en stor, rød ball.	de speelplaats
– Hallo! ropte onkel Jakop. Vil du ha en katt?	
Jenta kikket i kurven hans. Hun klappet den svarte pusen .	streeelde kat
– Nei, sa hun. Jeg har en alt. Den er også svart og heter Mink.	
Onkel Jakop gikk hjem. Han satte kurven fra seg. Den svarte kattepusen hoppet og smøg seg rundt bena på ham.	wreef
– La meg være! sa onkel Jakop. Så gikk han til bakeren. Han kjøpte et brød og et rundstykke .	laat me met rust kadetje
– Kanskje du har bruk for en katt? spurte han etter at han hadde betalt.	kan ... gebruiken

– Nei, svarte bakeren.

– Den kunne ta mus, sa onkel Jakop.

– I min butikk fins det ikke mus, sa bakeren.

– Så **synd**¹, mumlet onkel Jakop.

Ute på gata **stanset**² han. "Hvorfor meg?" spurte han seg selv. "At nettopp jeg skulle se den katten oppe i treet!"

I det samme **tutet**¹ det **like ved**². Det var en bil som **bremset**.

– De kan da ikke stå der midt i gata, ropte mannen som kjørte.

– Jeg stod bare og tenkte, sa onkel Jakop. Så skyndte han seg hjem. Han tok pusen og **bar** den bort i en mørk **port**.

– Hold deg her! sa han. Det kommer nok noen og finner deg.

– Mjau, pep den svarte pusen og satt stille. **Men ikke før**¹ hadde onkel Jakop tatt noen **skritt**², så løp den etter ham! **Det var ikke annen råd**; onkel Jakop måtte ta pusen med seg hjem igjen.

Noen dager etter gikk onkel Jakop til dyrebutikken enda en gang. Kurven hadde han i hånden, og oppi kurven satt pusen.

– Nå **var De heldig**¹. I dag har vi plass **ledig**², sa damen. Onkel Jakop satte pusen opp på **skulderen**.

– **Pjusk**, sa han. Jeg skjønner det ikke selv, men nå vil jeg ha deg med hjem igjen. Og dermed hadde den svarte pusen fått et navn også.

Damen **rystet** på hodet.

– **Nei maken**¹! sa hun. Og så **lukket**² hun døra etter dem.

jammer

bleef ... staan

¹ toeterde; ² dichtbij remde

droeg portiek

¹ van zodra; ² passen er zat niks anders op

¹ hebt u geluk; ² vrij zijn schouder

arme schat

schudde

¹ wel heb je ooit; ² sloot

Onkel Jakop går tur hver dag, som før. Men nå løper den svarte katten etter ham. Og hver gang de kommer til treet, sier onkel Jakop: Se der, Pjusk, det var der vi traff **hverandre**.

elkaar

Sagnet om Wilhelm Tell

en armbrøst

Sveits

et spyd

Den legendariske helten Wilhelm Tell **sies** å ha levd i Alpene i Sveits tidlig på **1300-tallet**. Han var en god mann, som var respektert av alle. Wilhelm Tell var også en **snill**¹ far, og god til å skyte med **armbrøst**².

van ... wordt gezegd
de veertiende eeuw

¹ lieve; ² zie illustratie hierboven

Wilhelm Tell var tilfreds med livet sitt, Men det var vanskelige tider i landet han bodde i. Den **østerrikske** keiseren ville ha **makten**¹ i Sveits. Hans soldater reiste rundt i landet og tok neste alt folk **eide**³. De som protesterte, ble sendt til **fengselet**¹ eller **hengt**², og familien deres ble straffet.

Oostenrijkse

¹ de macht; ² zie illustratie
hierboven; ³ bezaten

¹ de gevangenis; ² opgehangen

Wilhelm Tell var som de andre: han hatet de utenlandske soldatene, men han ville ikke **ta sjansen** på at noe skulle skje med familien hans. Derfor holdt han **tankene** for seg selv.

het risico lopen

ideeën

Men da fikk Sveits en ny guvernør. Hermann Gessler var en god venn av keiseren og svært tyrannisk og **grusom**¹. Han kunne **finne på**² de mest **utrolige**³ ting. Folk ble ennå mer **urolige**⁴ og **bekymret**⁵.

¹ wreed; ² verzinnen

³ ongelooflijke; ⁴ onrustig

⁵ verontrust

En dag i mars måtte Wilhelm Tell reise til Altdorf, den **nærmeste**¹ byen, for å kjøpe en del ting. Hans **yngste**² sønn Walter spurte om han kunne bli med og faren sa ja.

¹ dichtstbijzijnde; ² jongste

De **dro av gårde** tidlig. Det var strålende vær. Wilhelm gikk med armbrøsten over **skulderen**. De møtte

vertrokken
de schouder

mange de kjente på veien til byen.

Det var midt på formiddagen da de **kom fram til** Altdorf. Tell så straks at det måtte være noe spesielt som **foregikk**¹ i byen. De **trange**² gatene var fulle av østerrikske soldater. **Byboerne** som var ute skyndte seg hjem og så redde ut.

"Hvorfor ser folk så redde ut" spurte Walter.

"Jeg vet ikke," svarte faren, "men jeg liker det ikke."

De kom til **torget** hvor de pleide å kjøpe tingene sine. **Bodene**¹ sto der som vanlig, men **selgere**² og kundene var **tausere** enn normalt.

Da så Wilhelm Tell og sønnen hans noe de ikke hadde sett **før**¹. Midt på torget var det **reist**² en høy **påle**³. På toppen av pålen hang en stor hatt. Den så kostbar ut, og var **dekoret**¹ med **fjær**². Noen østerrikske soldater sto **ved siden av** pålen. De snakket sammen, men de **holdt** også **øye med** Wilhelm Tell og sønnen hans.

Wilhelm Tell syntes det var rart, men han **lot som ingenting**¹. Walter **kikket**² **nysgjerrig**³ på soldatene, og Tell la handen på sønnens venstre **skulder**. De fortsatte å gå.

Plutselig ropte en av soldatene noe, og de andre kom løpende etter dem. Wilhelm Tell stoppet. Sønnen hans var redd nå.

"Hva skal dette bety?" sa en av soldatene **sint** i stemmen, "du har vel hørt om den nye **loven**. Du må **følge**¹ den, ellers kan det gå helt **galt**² med deg."

"Den nye loven?" sa Wilhelm Tell **forbauset**, "Jeg har ikke hørt om en ny lov. Jeg er ikke så ofte i byen, jeg."

Menneskene ved bodene **stirret** på dem og fulgte **engstelig** med på det som skjedde.

"Du har ikke hørt om den nye loven, da?" sa en av soldatene, "så må jeg vel fortelle deg om den."

Han snakket langsomt og **høyt**, som om Wilhelm Tell var et meget dumt menneske.

aankwamen in

¹ aan de hand was; ² nauwe de stedelingen

het marktplaats

¹ de kraampjes; ² de verkopers zwijgzamer

¹ eerder; ² opgericht; ³ paal

¹ versierd; ² veren naast hielden ... in het oog

¹ deed alsof er niets aan de hand was; ² keek; ³ nieuwsgierig ⁴ schouder

boos wet

¹ gehoorzamen; ² verkeerd

verbaasd

staarden angstig

luid

"På toppen av pålen henger hatten til den nye østerrikske guvernøren i Altdorf. Alle som passerer pålen må **bukke**¹ for den fordi hatten hans er **viktigere**¹ enn **hvem som helst**² av dere!"

¹ een buiging maken;
² belangrijker; ³ wie dan ook

Wilhelm Tell så opp på hatten som hang der oppe. Han var bekymret. Nå visste han hvorfor alle i byen **virket** så redde og triste. Han skjønte at det beste han kunne gjøre var å gjøre som soldatene sa. Men han syntes at å bukke for hatten var **ydmykende**.

leken

vernederend

"Hva venter du på, mann?" spurte en av de soldatene. "Bukk!" De andre soldatene lo.

"Det vil jeg bare ikke" svarte Tell **rolig**.

rustig

Der ble helt stille på torget. Smilet **forsvant** fra soldatenes ansikt. De ropte og skrek. De **truet** ham med **spydene** sine. Men han sto der, med armene over **brystet**¹, og så på dem **uten**² å si et ord.

verdween
bedreigden
speren
¹ de borst; ² zonder

Alle på torget var imponert over **motet** hans, og de begynte å snakke. Da ble soldatene rasende, og han som hadde snakket først, **løftet** spydet sitt og stirret på menneskene på torget.

moed

tilde ... op

"Vi får spørre guvernøren hva han synes om dette!" Han så på Tell. "Og i dag er han i den lille byen din! Du får snart nok høre hva han skal gjøre meg deg. Arrester ham!"

De **brakte** ham til et stort hus som lå ved torget. En av soldatene gikk inn i huset, og kom snart ut igjen fulgt av en mann som Tell skjønte måtte være den grusomme guvernøren Gessler.

brachten

Gessler var en høy og tykk mann. Han så arrogant ut. Klærne hans var kostbare, og han hadde mange ringer på fingrene. Han stoppet foran Wilhelm Tell.

"Jeg hater det å bli avbrutt når jeg spiser. Si meg, hvorfor vil du ikke bukke for hatten min?"

"Jeg vil ikke. Det er alt jeg har å si." svarte Wilhelm.

"Vel, vel, det liker vi ikke å høre!" Han snudde seg til

soldaten som hadde hentet ham, og skrek: "Du vet hva du må gjøre! Kast ham i fengsel og plag meg ikke lenger. Han er bare en dum bonde, og jeg har bedre ting å gjøre!"	gehaald
Gessler gikk inn i huset igjen mens han lo høyt. Da sprang Walter fram. Han hadde gjemt seg bak faren.	
"Faren min er ikke dum, og han er ingen bonde heller! ropte han, "Han er den beste armbrøst skytteren i hele Sveits! Han treffer ¹ alt han sikter ² på"	ook geen schutter ¹ raakt; ² mikt
" Sier du det? " sa Gessler. Han hadde snudd seg da han hørte gutten rope. Han kom langsomt tilbake .	echt waar terug
Han så på Wilhelm Tell og spurte: "Er det sant at du er en veldig god skytter?"	
Da ropte en eldre mann som sto i mengden : "Ja, det er han. Han heter Wilhelm Tell og du burde la ham gå!"	de menigte zou moeten
"Vel, kanskje gjør jeg det," sa Gessler, "men da må han først vise meg hva han kan."	
Han holdt et eple i hånden, og kastet det til Wilhelm Tell. "Hvis du kan treffe dette eplet på hundre skritts avstand, skal jeg spare livet ditt" sa han, og smilte et ondt smil.	schreden
"Det kan jeg," svarte Wilhelm, og kastet eplet tilbake til guvernøren.	
"Så stor selvtillit du har," sa Gessler, og smilte fremdeles . "Jeg synes jeg må gjøre det litt vanskeligere for deg. La meg se... vi må finne noe å legge eple på, men hva?"	zelfvertrouwen nog altijd
Han tok en liten pause. "Ah, nå har jeg det! Hva med et hode? " Han smilte ikke lenger, men så på Tell. "Hodet til den lille sønnen din, for eksempel?"	hoofd
Tell la hånden sin på sønnens hode. "Det kan jeg ikke gjøre," sa han "Jeg kan ikke utsette sønnen min for en slik fare ."	blootstellen dergelijk gevaar
"Du vil ikke utsette sønnen din for en slik fare? Men	

det er for sent nå." Gessler så ut til å **more seg**. "Du kan velge. Gjør som jeg ber om, ellers blir sønnen din drept nå."

zich te vermaken

Det ble helt stille på torget. Folk var sjokkert over det de hørte. Wilhelm Tell tenkte at han og sønnen burde komme seg **vekk**¹ så fort som **mulig**². Men det var så mange soldater der. Det var **umulig** å komme seg vekk. Han var rasende på seg selv fordi han hadde kommet til byen og fordi han ikke hadde villet bukke for hatten.

¹ weg; ² mogelijk
onmogelijk

Da hørte han sønnens stemme. "Jeg vet at du greier det! Så kan vi dra sammen hjem, far" sa Walter og tok hånden hans.

Wilhelm Tell så inn i øynene hans. Walter var ikke redd. Wilhelm Tell kunne ikke **svikte** gutten. Han tok armbrøsten ned av skulderen.

in de steek laten

Gessler smilte fremdeles. "Still gutten opp ved døra til huset." sa han, "Det er omtrent hundre skritt fra hvor vi står nå. Han så på Tell hele tiden mens han snakket.

To soldater tok Walter til huset. Gessler fulgte dem. Da de sto foran døren plasserte han eplet på hodet til gutten. Så gikk han tilbake til Wilhelm Tell.

"Alt er klart" sa Gessler. "Nå kan du vise oss hvor flink du er med armbrøsten din. Guttens liv ligger i dine hender. Skyt når du er klar!"

Wilhelm Tell tok to piler. Han la en i buen. De andre la han ved siden av seg. Han så ikke torget. Alle menneskene hadde forsvunnet. Han så bare den lille figuren til sønnen hans og det lille eplet som lå på hodet hans... Hva om han skjøt for **lavt**? Han **skjøv tanken fra seg**...

laag
zette de gedachte van zich af

Det **så ut som** om sønnen hans smilte. Wilhelm Tell **lukket**¹ øynene et **øyeblikk**², åpnet dem igjen og siktet. Det var helt stille på torget. Han skjøt og pilen fløy mot gutten...

leek
¹ sloot; ² ogenblik

Tell **bommet** ikke: han traff eplet i midten. Walter smilte og løftet armene **i været**. Folk ropte hurra. De **gjentok**¹ Tells navn om og om igjen. Soldatene ble

miste
omhoog
¹ herhaalden; ² keer op keer

redde og begynte å trekke seg unna. Walter løp til faren og Wilhelm tok sønnen i armene.

Gessler smilte ikke lenger. Han så sint ut. "Jeg må **innrømme**¹ at du er en god **skarpskytter**²", sa han, "men det er en ting som jeg ikke skjønner: hvorfor tok du to piler, Wilhelm Tell?"

¹ toegeven; ² scherpschutter

"Den andre pilen var for deg, Gessler. Jeg ville brukt den om det gikk galt og gutten min ble drept." Han stod opp, tok gutten i hånden og sa: "Kom Walter, så går vi."

"Ikke så rask, Wilhelm Tell!", ropte Gessler, "Dere hørte ham, soldater! Han hadde tenkt å drepe meg! Arrester ham!"

Folkemengden hørte guvernørens ord og ble rasende. De kastet ting mot soldatene. Egg, frukt og stein **fløy** gjennom luften.

de menigte
vlogen

"Løp, Walter!", ropte Wilhelm Tell til sønnen sin, "menneskene vil hjelpe deg!" Walter **dukket** under armene til soldatene som kom for å arrestere faren hans.

dook

Wilhelm Tell sprang på taket av den nærmeste boden, satte en pil på plass i armbrøsten og siktet på soldatene. De stoppet og så mot Gessler.

Guvernøren var rasende. "Du kommer ikke **herfra** i live", skrek han, "Og så lenge jeg lever skal jeg oppspore og drepe hele familien din!"

hiervandaan

"Du gir meg ikke noe **valg**!" svarte Wilhelm Tell. Han siktet på guvernøren nå. Pilen fløy gjennom luften og traff Gessler midt i **hjertet**. Han falt og døde **momentant**.

keuze

het hart
onmiddellijk

Det ble helt stille på torget, men det varte ikke lenge. Folk begynte å rope og skrike igjen. De jaget vekk soldatene. Bare minutter senere falt pålen med hatten til Gessler **i bakken**¹. Wilhelm Tell og Walter ble **båret**² rundt på skuldrene. Alle ropte hurra.

¹ op de grond
² gedragen

Til slutt ba de Wilhelm Tell om å snakke til dem. Han stod på en bod og sa høyt og tydelig: "Jeg har alltid

ønsket meg et **trygt** og godt liv sammen med familien min, og nå vet jeg at den eneste måten å **sikre seg det på**¹ er **ved** å være fri."

Wilhelm Tells eksistens er ikke historisk dokumentert, men det er riktig at det var mange **kamper** mellom sveitserne og østerrikerne på 1300-tallet fordi folk i

Sveits ville **styre** og **bestemme** i sitt eget land. I mer enn 700 år har folk fortalt **sagnet** om Wilhelm Tell, og navnet hans er kjent over hele verden. Det står mange **statuer** i Sveits av mannen som skjøt et eple for **frihet**. I Altdorf står

en av de største og fineste. Statuen viser en mann som bærer en armbrøst på skulderen og en liten gutt som ser opp til ham.

veilig

¹ om dat te garanderen; ² door

gevechten

besturen

beslissen

de sage

standbeelden

7

de vrijheid

Kappløpet mellom Harald Gille og Magnus

Harald Gille og Magnus, zoon van Koning Sigurd Jorsalfare, zijn twee figuren (ze zijn allebei koning van Noorwegen geweest) uit de eerste helft van de woelige twaalfde eeuw. De anekdote hieronder komt uit "Magnussønnernes saga", een van de saga's uit Snorre Sturlasons "Kongesagaer". (zie http://heimskringla.no/wiki/Magnuss%C3%B8nnernes_saga)

1

Harald Gille var en høy mann. Han hadde svarte øyne og mørkt hår. Harald var rask og **sprek**. Han hadde bodd i Irland. Harald syntes det var vanskelig å snakke norsk. Det skjedde at han snakket feil, og mange lo av ham for det.

En gang, da han satt og drakk, fortalte Harald om Irland. Han sa at det var menn i Irland som kunne **springe**¹ så fort at ingen **hest**² greide å springe så fort. Kongssønnen Magnus hørte det og sa: "Nå lyver han igjen som han pleier." Men Harald sa at han snakket **sant**.

kwiek

¹ rennen; ² paard

de waarheid

Da sa Magnus: "Nå skal du vedde med meg. Du skal våge **hodet ditt** på at du springer så fort som jeg rir på hesten min, og jeg skal **satse**¹ **gullringen**² min **imot**".

je hoofd
¹ inzetten; ² gouden ring
daartegenover

Harald svarte at han ikke hadde sagt noe om seg **selv**, men at det fantes menn i Irland som kunne springe så fort. Og det ville han vedde om.

zelf

Magnus svarte at han ikke ville reise til Irland; "Her skal vi vedde, og ikke der."

Da gikk Harald og **la seg**. Han ville ikke ha mer med Magnus å gjøre. Det var i Oslo dette **gikk for seg**.

ging slapen
gebeurde

2

Morgenen etterpå red Magnus opp der hvor St. Halvards gate nå ligger. Han sendte **bud** til Harald at nå fikk han komme **dit**.

bericht
daarheen

Harald kom og spurte om distansen de skulle løpe og ri. Magnus svarte, og Harald klaget over at det var for langt. Men Magnus gjorde det straks meget lenger, og sa at det enda var for kort. Det var en **mengde** mennesker der.

massa

Kappløpet begynte, og Harald fulgte hele tiden **ved siden av** hesten.

de wedloop
naast

Da de **kom frem**, sa Magnus: "Du holdt deg i **salgjorden**, så hesten dro deg."

aankwamen
de zadelriem

De løp og red igjen, og da sprang Harald hele veien foran hesten.

Da de kom frem, spurte Harald: "Holdt jeg nå i salgjorden?"

"Nå hadde du et forsprang", svarte Magnus.

Han lot hesten hvile en stund. Så kastet han seg i **salen**¹, ga hesten **av sporene**² og red vekk, mens Harald ventet til Magnus bad han om å springe.

¹ het zadel; ² de sporen

Så **sa** Magnus **seg tilbake** og ropte "Spring nå!"

keek achter zich

Harald sprang, fløy forbi hesten og kom først i **mål**.

eindstreep

Der ventet han, og da Magnus kom, **spratt** han **opp** og hilste. Men ringen fikk han ikke.

sprong ... op

Da kong Sigurd fikk høre om kappløpet, ble han **sint** på Magnus, og **forbød** ham å le av Harald. Og Magnus måtte gi Harald den ringen han hadde satset.

boos
verbood

Trussel

bedreiging

En cowboy red inn i byen på **hesten** sin som han bandt fast **utenfor** baren. Han gikk inn og drakk et par **halvlitere**, men da han skulle gå igjen så han at hesten hans var borte.

paard
buiten
glazen bier van een halve liter

Cowboyen gikk inn i baren igjen og sa, "Jeg skal gå **tilbake** til baren og drikke én øl til. Når jeg snur meg rundt igjen, **forventer** jeg at hesten står der den stod. Hvis den ikke er tilbake, blir jeg **nødt** til å gjøre det samme som jeg gjorde i Texas, og jeg har virkelig ikke **lyst** til å gjøre det samme som jeg gjorde i Texas."

terug
verwacht
verplicht

zin

Så mannen gikk tilbake til baren, drakk ølen sin, og da han snudde seg rundt igjen så han hesten stående der den hadde stått. Han gikk ut, hoppet på hesten og begynte å ri **vekk¹ idet²** bartenderen løp ut og sa, "**Unnskyld** meg, min gode mann, hva var det du måtte gjøre i Texas?»

¹ weg; ² toen
excuseer

Cowboyen svarte "Gå hjem."

Å følge gode råd

Nå skal jeg fortelle dere om noe som skjedde for lenge siden i Vest Afrika.

deed alsof
vertrok

En far hadde to døtre. De het Olla og Soyana. Olla var sta, mens Soyana var **snill**.

vriendelijk

En dag hørte deres far at sønnen til **høvdingen** i byen **lette etter¹** noen han kunne **gifte seg²** meg. Han syntes sønnen var en passende mann for en av hans vakre døtre.

het opperhoofd
¹ op zoek was naar; ² trouwen

Olla ville dra allerede neste dag. Faren sa at hun måtte vente, men Olla **lot som** om hun ikke hadde hørt ham og **dro sin vei**.

deed alsof
vertrok

Etter å ha gått en time traff hun tre jegere. De ville gjerne gi henne noen gode råd og sa: "Du vil møte en bøffel som ønsker å gi deg melk. Ikke drikk av melken, for da vil brødet du **baker** til din **fremtidige**¹ mann bli **uspiselig**². Du vil møte en **hare**¹ som **soler seg**² og som ber deg sitte sammen med ham og sole deg. Ikke gjør det, for da vil brødet du baker til din fremtidige mann være **rå** på **innsiden**¹. Du vil møte en ung kvinne **idet**² du går inn i byen. Vær snill mot henne, ellers vil din fremtidige mann **skremme** deg."

bakt
¹ toekomstige; ² oneetbaar
¹ haas; ² zonnebaadt

ongaar
¹ de binnenkant; ² terwijn

bang maken

Olla **takket** ikke for rådene og gikk videre.

bedankte

Ikke lenge etterpå traff hun en **bøffel**¹. "**Jenta**² mi," sa bøffelen, "Er du ikke tørst? Drikk litt melk, det vil gjøre deg enda penere."

¹ buffel; ² meisje

Olla var tørst, og hun tok **muggen** og drakk melken. Men jo mer hun drakk, jo mer tørst ble hun. Hun drakk til muggen var **tom**, da kastet hun muggen fra seg og gikk videre.

de kan

leeg

Da hun hadde gått noen timer, hørte hun noen rope: "Olla". Hun var **nysgjerrig**, og fulgte stemmen som ropte. Da så hun en hare som lå i solen og solte seg. "Du har tid nok," sa haren. Legg deg ved siden av meg og sol deg. Det vil gjøre deg godt!"

nieuwsgierig

Olla følte seg trett, så hun la seg ved siden av haren. Men mens hun lå der begynte hun å fryse. Jo mer solen brant, jo kaldere ble hun. Hun kunne ikke holde ut lenger, **reiste seg** og løp videre.

stond op

Da hun sent på dagen var **fremme** ved byen, traff hun en ung og pen kvinne. Kvinnen hilste på Olla, men Olla sa **hånlig**¹ til henne: "Du er min **tjener**², for jeg skal gifte meg med høvdingens sønn!"

aangekomen

¹ minachtend; ² dienares

"Nei," svarte den pene kvinne, "jeg blir ikke din tjener, men din **svigerinne**. Følg meg".

schoonzus

Hun ledet Olla til høvdingens hus og ba henne lage

brød til sin fremtidige mann. Olle laget **deiget** og kastet det inn i ovnen. Men da hun tok ut brødet var det både brent og uspiselig.

Olla **brydde seg** ikke så mye **om**¹ det, men **satte seg**² og ventet på sin fremtidige mann.

Hun hørte **skritt**¹ **utenfor**², og døren ble langsomt åpnet. Olla snudde seg mot døren og skrek av frykt. For der i døren så hun en stor og rasende gorilla.

Olla sprang ut av huset så fort hun kunne og **skyndte seg** hjem.

Nå var det Soyanas **tur** til å dra til byen. Tidlig neste morgen dro hun av sted. Etter å ha gått et **stykke**, traff hun også de tre jegerne. De ga henne rådene som de hadde gitt til hennes søster.

Soyana takket dem for rådene og gikk videre.

Ikke lenge etterpå traff hun bøffelen. "Jenta mi", sa bøffelen, "Er du ikke tørst? Drikk litt melk, det vil gjøre deg enda penere." "Takk skal du ha," sa Soyana, "Men det kan jeg ikke for jeg skal kanskje treffe min fremtidige mann." Så gikk hun videre.

Da hun hadde gått noen timer, hørte hun noen rope. Hun fulgte stemmen som ropte og så en hare som lå i solen og solte seg. "Du har tid nok," sa haren. Legg deg ved siden av meg og sol deg. Det vil gjøre deg godt!"

"Takk skal du ha! svarte Soyana, "Men det kan jeg ikke for jeg skal kanskje treffe min fremtidige mann." Så gikk hun videre.

Da hun var **fremme** ved byen, traff Soyana den unge og pene kvinnen. Kvinnen hilste på Soyana og Soyana smilte til henne og hilste vennlig tilbake.

"Følg meg" sa kvinnen. Hun ledet Soyana til høvdingens hus og ba henne lage brød til sin fremtidige mann. Soyana jobbet lenge og **nøye** med deiget. Så satte hun brødet i ovnen, og da tiden var inne, tok hun ut et vakkert brød. Det **luktet** godt.

het deeg

trok er zich ... van aan
ging zitten

¹ voetstappen; ² buiten

haastte zich

² ging zitten

beurt

eind

aangekomen

nauwgezet

rook

Så satte Soyana seg og ventet på sin fremtidige mann.

Da kvelden kom, hørte hun skritt utenfor. Døren ble langsomt åpnet. Soyana snudde seg og der i døren så hun en stor og sint gorilla. Hun skrek ikke, men ble sittende, og gorillaen ble til en ung og pen mann.

Soyana giftet seg med høvdingens sønn, fordi hun ikke hadde blitt redd.

Hjem til jul

Dette er en liten historie om Fred McScrooge, som bodde i John o' Groats, den nordligste **landsbyen** i Skottland.

Han ringte sin sønn, som bodde i London, noen dager før julaften.

"Jeg vil ikke **ødelegge** dagen for deg," sa han, "men jeg må fortelle deg om at din mamma og jeg skal **skilles**¹. Jeg **har det helt opp i halsen**²".

"Hva snakker du om, pappa?" skrek sønnen i telefonen.

"Vi holder ikke ut med **hverandre** lenger, og jeg vil ikke snakke om det. Ring din søster i Cardiff og fortell det til henne."

Sønnen ble grepet av panikk og ringte til sin søster. Hun trodde ikke det hun hørte.

"Ikke **tale** om at de skal skilles!" skrek hun. "Jeg ringer dem **straks**!".

Datteren ringte **omgående** til faren, og sa: "Dere skal ikke skilles. Gjør **ingenting**¹ **før**² vi kommer."

Pappaen la på telefonen, og **vendte seg til** kona med ordene: "Det er i orden. De kommer hjem til jul, og de betaler reisen selv."

dorp

verpesten

¹ scheiden; ² ik heb er meer dan genoeg van

elkaar

sprake
onmiddellijk

dadelijk
¹ niets; ² vooraleer

wendde zich

Hvorfor hunder er bedre enn menn

1. Hunder har ikke problemer med å vise følelsene sine.	gevoelens
2. Hunder savner deg når du ikke er der.	missen
3. Hunder føler skyld , når de har gjort noe galt.	voelen zich schuldig
4. Hunder kritiserer ikke vennene dine.	
5. Hunder innrømmer det når de er sjalu.	toegeven
6. Hunder sier klart fra når de har lyst til å gå ut.	laten ... weten
7. Hunder føler seg ikke truert av din intelligens.	bedreigd
8. Du kan dressere en hund.	
9. Hunder vet hva ordet "nei" betyr.	
10. Middelaldrende hunder føler ikke trang til å forlate deg for å få en yngre eier .	van middelbare leeftijd eigenaar
11. Hunder er enkle å kjøpe gaver til.	gemakkelijk
12. Hunder føler seg ikke truert av at du tjener mer enn de gjør.	
13. En hund mener det når den kysser deg !!!!!!!!!!!!!!! !	meent

På teateret

<i>Roald, Ove, Karl og Trine skal på teateret. De har avtalt å møtes foran inngangen til bygningen. Klokka er halv åtte.</i>	afgesproken het gebouw
<u>Ove</u> : Morn Roald!	hallo
<u>Roald</u> : Hei! Hvor er Karl?	
<u>Ove</u> : Han har ikke kommet ennå. Dette er Trine.	

Roald: Det **gleder meg**¹ å treffe deg. Jeg er **altså**² Roald.

¹ doet me plezier; ² dus

Trine: **Hyggelig** å møte deg, Roald. Vi **sto nettopp og snakket om** hvor kaldt det er blitt. Jeg fryser. Høsten har kommet til Norge. Det var godt du kom.

leuk
we zeiden net

Roald: Ja, **unnskyld** at jeg er litt sen. Bussen var **forsinket**. Nei se der! Der har vi Karl også.

neem me niet kwalijk
te laat

Karl: Hei alle sammen! Skal vi gå inn? Hva venter vi her for?

*Etter en liten stund er de i foajeen. Roald har **bestilt** billettene. Han går til **billettluka**.*

besteld
het loket

Roald: Roald Aumundsen. Jeg har bestilt fire billetter.

Damen i billettluka: Et øyeblikk.

Hun finner dem ikke.

Damen: Når bestilte du dem?

Roald: I går.

Damen: Vent litt så skal jeg se om de ligger her. Nei. Det var merkelig. Jeg kan ikke skjønne hvor det er blitt av dem. Vent litt så skal jeg **se gjennom** alle billettene en gang til. Jo, her er de. Noen har lagt dem på feil sted. Vær så god!

bekijken

Roald: Tusen takk.

*Etter **forestillingen***

de voorstelling

Roald: De spilte helt fantastisk!

Karl: Jeg er helt **enig**. Og Linn Alvinne er fabelaktig, synes jeg. Hva gjør vi nå?

akkoord

Roald: Jeg må dessverre gå hjem. Jeg har så mye å gjøre. **Ha det godt!**

tot kijk

Karl: Ha det!

Trine: God natt!

Ove: Ser deg snart!

Karl: Men skal ikke vi gå **et sted**? Jeg har lyst på et glass vin og noe å spise.

Trine: Jeg også. **Der borte** er det en liten restaurant.

Ove: "Ulven". Ja, der er det **hyggelig**. Jeg var der for ikke så lenge siden. Det er alltid mange mennesker der.

Karl: Kom så går vi!

ergens

daarginds

gezellig

Jeg er her

(Bengt-Erik He

Jeg er her.

Du sitter der

ved siden av meg.

naast

Du sier **ingenting**,

men jeg kan se på øynene dine

at du **hører etter**.

niets

Øynene våre **møtes**

og forteller oss

at vi **forstår hverandre**.

luistert

ontmoeten elkaar

elkaar begrijpen

Benkt-Erik Hedin (1934-2019) was een Zweedse schrijver en vertaler.

Norges historie i et nøtteskall

Istiden

En gang var hele Norge **dekket** av snø og is. Noen **fjelltopper** stakk opp av isen. Denne perioden kaller vi istiden. Da var det mye kaldere enn nå. Det bodde ingen mennesker her, og **verken** planter eller dyr kunne **klare seg**.

Denne perioden varte i mange tusen år, men for omtrent 20.000 år siden ble det langsomt varmere, og isen begynte å smelte, først langs kysten, og **etter hvert** ble nesten all isen borte.

Steinalderen

Da isen hadde smeltet, begynte det å **vokse** planter; først **mose**¹, **deretter**² gress, **urter**³ og **busker**⁴ og til slutt de første trærne. **Etter hvert**⁵ kom dyrene hit, og de viste menneskene at de kunne finne noe å leve av. Disse menneskene kom fra varmere steder lenger **sør**. Steinalderen hadde begynt. Den varte i mer enn 7000 år. Den blir kalt Steinalderen fordi menneskene lagde **redskaper**¹ og **våpen**² av stein.

Det er mye vi ikke vet om hvordan menneskene i steinalderen levde, men vi vet at de var nomader: de **flyttet** fra sted til sted. De **jaktet**¹ på **ville** dyr² og fisket i havet. Noe av maten spiste de rå, men de også **stekte** mat på **bålet**¹. Steinaldermenneskene samlet planter og **bær**² som de kunne spise.

De bodde i **huler**¹ og **telt**². Ofte bodde flere familier sammen. Om kvelden samlet de seg rundt bålet, og kanskje fortalte de historier. Vi vet at de hadde språk og kunne forstå **hverandre**, men vi vet ikke hvordan språket deres var.

de ijstijd
ooit
bedekt
bergtoppen

noch

overleven

langzamerhand

het stenen tijdperk

groeien

¹ mos; ² daarna; ³ kruiden

⁴ struiken; ⁵ langzamerhand

zuidwaarts

¹ gereedschappen; ² wapens

trokken

¹ jaagden; ² wilde

bakten

¹ het vuur; ² bessen

¹ holten; ² tenten

elkaar

Bronsealderen

For omtrent 5000 år siden ble klimaet mildere i Norge, og det ble **mulig**¹ å bo på et sted og **dyrke**² **jorda**³: jegeren ble bonde. De første husdyrene som kom til Norge var kyr, **sauer**⁴, griser, geiter og **hester**.

Bronsealderen i Norge varte fra ca. 1800 f. Kr. til ca. 500 f. Kr. Bronse er en legering av **kobber** og tinn. Dette metallet fantes ikke i Norge, så det måtte kjøpes i utlandet. Det var dyrt å kjøpe bronse, så det var bare de rike som kunne kjøpe det.

Folk kunne ikke skrive, men de lagde **tegninger** ("helleristninger"): bilder eller symboler som menneskene **hogde**¹ inn i stein og **fjell**². Derfor vet vi noe mer om menneskene og hvordan de levde på den tida.

Mange historikere mener figurene kan **knyttes** til **religionsutøvelse**.

Fra bronsealderen finner man også store **gravhauger** til de rike og **mektige**. De største kunne bli 40 meter lange.

Jernalderen

I jernalderen (perioden **mellom** ca. 500 f.Kr. – 1030 e.Kr) begynte folk å lage sine våpen som **spyd**¹ og **skjold**² og sine viktige redskaper som **plog**¹ og **øks**² av jern.

het bronzen tijdperk

¹ mogelijk; ² bewerken

³ de aarde

¹ schapen; ² paarden

koper

tekening

rotstekening

¹ hakten; ² rots

verbonden worden

godsdiensbeoefening

grafheuvels

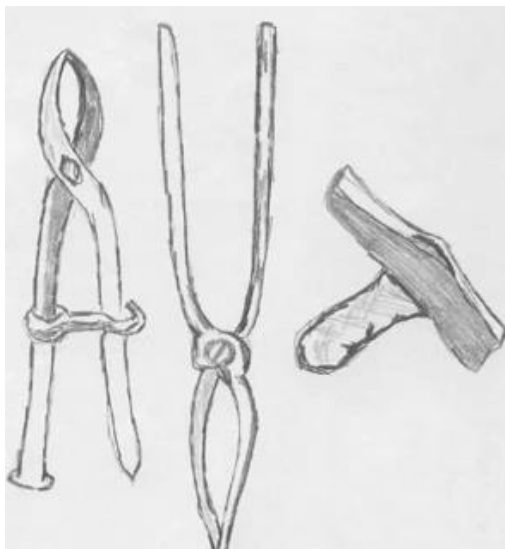
machtigen

het ijzeren tijdperk

tussen

¹ speer; ² schild

¹ ploeg; ² bijl

Vikingtiden

Perioden fra 800-årene fram til omtrent 1050 kaller vi vikingtiden. Etter hvert kunne mange leve av å dyrke jorda og være bønder, men det var mye arbeid som måtte gjøres for å skaffe mat og barna måtte hjelpe fra da de var små.

De fleste nordmenn som levde i vikingtiden var fattige mennesker. Hver familie bodde på sin egen gård. Det var sola som **styrte** dagen: de stod opp når sola stod opp og de arbeidet så lenge det var lyst. Om sommeren jobbet de mye ute og arbeidet til langt på kveld. Men om vinteren var dagene korte og brukte de **mesteparten** av dagen til å arbeide inne. Da lagde de ting de **trengte** som klær og redskap.

Når de skulle bygge hus brukte de det som var av materiale i området der huset skulle bygges. Var det tre, ble huset bygd av tre. Var det stein ble huset **murt opp** av stein. Husene i vikingtiden hadde ikke vinduer, men små

bepaalde

het grootste deel
nodig hadden

gemetseld

luker¹. Huset **besto**² som **regel**³ av ett stort rom. Langs alle vegger var det **benker**⁴, som ble brukt til å arbeide, spise og sove på. I **midten** av rommet var det et åpent **ildsted**¹ hvor maten ble lagd. Røyken **forsvant**² ut av et hull i taket.

¹ luiken; ² bestond
³ gewoonlijk; ⁴ banken
het midden
¹ vuurplaats; ² verdween

I byen hadde folk små trehus. Veien opp fra **bryggen** var lagd av planker. **Søppelet** kastet de bare ut av huset.

de kade
afval

Høvdingene bodde på store gård med mye jord og skog. Når høvdingen var borte, så var det kona som måtte **passe** gården.

de vooraanstaanden
zorgen voor

Allerede rundt året 200 begynte **skriftspråket** å utvikle seg: runer ble **hogd** inn i steiner, gravsteiner, metaller,

de geschreven taal
gehakt

ᚠᚢᚩᚱᚱ ᚠᚠᚠᚠ ᚠᚠᚠᚠ

bein eller tre. Bokstavene **består**¹ bare av **rette streker**². Senere ble de latinske **bokstavene**, som alle i Europa kunne lese, ført inn i runealfabetet. Runealfabetet "**ble utvannet**¹", og på **1400-tallet**² var det nesten slutt med runer i Norge.

¹ bestaan; ² rechte strepen
letters

I utlandet var vikingene fryktet fordi de sloss og plyndret mange steder. De **bortførte** folk og brukte dem som **treller** i Norge. I en storgård kunne det jobbe opptil 30 treller. De **døde** ofte tidligere enn de frie menneskene fordi de måtte **slite** fra tidlig på dagen til sent på kvelden. De bodde ofte sammen med dyra.

¹ "verwaterde"; ² de veertiende
eeuw

ontvoerden
lijfeigenen
stierven
zware arbeid verrichten

Men vikingene **drev**¹ også med **fredelig**² handel. Skipene

¹ hielden zich ook bezig
² vreedzame

de lagde var de beste båtene i Europa.

Norge hadde flere konger som **styrte** over hver sin del av landet. I midten av det niende århundre var Kong Harald konge over et lite område. Han ville **gifte seg** med den pene Gyda, men hun svarte: "Jeg gifter meg ikke med en mann som bare er konge over et lite land. Du må samle Norge til ett rike."

Da Harald hørte det, sa han: "Jeg vil gifte meg med deg. Jeg **klipper** ikke håret **før**¹ jeg **eier**² hele landet." I året 872 hadde Harald samlet Norge til ett land. Da giftet han seg med Gyda. Han klippet håret sitt, og siden kalte man ham **Hårfagre**.

heersten

trouwen

knip

¹ vooraleer; ² bezit

Schoonhaar

Kristendommen i Norge

Kristendommen ble **innført** i Norge på 1000-tallet.

ingevoerd

Den første norske kongen som prøvde å innføre kristendommen var Håkon den gode, som var sønnen til Harald Hårfagre. Han regjerte fra 933 til 961. Da Håkon var omtrent ti år gammel ble han sendt til England. Da han var omtrent 15 år gammel **vendte** han hjem til Norge. Med seg hadde han noen **prester**, men det er **mulig**¹ at han senere gikk over til **hedendommen**² igjen. Noen historiker sier at han **bevarte troen**³, men valgte å holde den for seg selv.

keerde

priesters

¹ mogelijk; ² het heidens

geloof; ³ trouw bleef aan zijn geloof

Olav Tryggvason var en norsk konge (995 til 1000) det er vanskelig å **bli klok på**¹. Han **vokste opp**² i Russland og dro ganske ung på **vikingtog**¹. Olav var en stor **kriger**² og en hard mann, men ble likevel døpt i England i 995. Som konge fikk han innført kristendommen i deler av sitt rike, men i Trøndelag møtte han mye **motstand**.

Trøndelag

Olav II den **hellige** var Norges konge fra 1015 til 1028. Vi vet lite om ham som historisk person, men det sies at han **endret**¹ **lovene**² slik at de fikk et kristent **innhold**³. Noen historikere sier at lovene ble **tilskrevet**⁴ Olav på et senere tidspunkt.

De norske stavkirkene er kristenhetens eldste bevarte kirker av **tre**. De eldste går **tilbake** til 1100-tallet.

Heddal stavkirke

I perioden 1348–1350 ble Norge **rammet** av en stor katastrofe. **Svartedauden**¹ **herjet**², og nesten halvparten av befolkningen døde av den **fryktelige**³ **sykdommen**⁴.

Sammen med Danmark

I **løpet** av 1300-tallet fikk Danmark mer og mer makt over Norge, og fra 1397 var Norge i en formell union med Danmark og Sverige. Unionen hadde én felles konge. Sverige **trakk seg ut av** unionen, men unionen mellom Danmark og Norge varte helt fram til 1814. Danmark **bestemte** over Norge i flere hundre år.

¹ begripen; ² groeide op
¹ Vikingtocht; ² krijger

weerstand

heilige

¹ veranderde; ² de wetten
³ inhoud; ⁴ toegeschreven
aan

hout
terug

getroffen
¹ de Zwarte Dood (= *builenpest*); ² hield huis
³ vreselijke; ⁴ ziekte

de loop

trok zich terug uit

besliste

Landet ble **styrt** fra Danmark. København var det kulturelle senteret i unionen, og nordmenn leste og skrev på dansk.

bestuurd

Nordmennene betalte **skatt** til kongen i København. Den danske kreativiteten førte til noen bisarre skatter som "skoskatten", en skatt på sko, parykker og **kjøretøyer**.

belasting

rijtuigen

I hele perioden var "Dannebrog" også det offisielle norske flagget.

I Danmark-Norge ble reformasjonen innført i 1536. Med reformasjonen kom også Bibelen på dansk, og liturgi og preken ble holdt på dansk. Resultatet var at det norske **skriftspråket**¹ **gikk under**².

¹ schrijftaal; ² verdween

Den norske dikteren Henrik Wergeland sa at dansketiden "ikke var norsk historie **verdig**"

waardig

Sammen med Sverige

Det var flere kriger i Europa på **begynnelsen** av 1800-tallet. Det var **blant annet** en stor krig med England på den ene **siden** og Frankrike på den andre. Danmark-Norge sto på Frankrikes side, og da Frankrike tapte krigen, måtte den danske kongen gi fra seg Norge til Sverige som hadde vært på Englands side.

begin
onder andere
zijde

I 1814 fikk Norge sin egen **grunnlov**, men landet ble ikke helt fritt ennå: det ble **tvunget** inn i en union med Sverige. Unionen med Sverige var **løsere** enn unionen med Danmark, men kongen over de to landene var svensk.

grondwet
gedwongen
losser

I denne perioden ble det viktig å distansere norsk kultur og identitet fra den danske. Etter flere hundre år i union med Danmark var skriftspråket i Norge dansk. Det skriftspråket vi i dag kjenner som bokmål, er en **videreutvikling av dette**.

bouwt daarop verder

Det var også mange som mente at nordmenn **burde** ha et eget skriftspråk som ikke kom fra det danske språket. Ivar Aasen (1813–1896) laget et nytt skriftspråk ("nynorsk") basert på norske dialekter.

Ivar Aasen

Både nynorsk og bokmål har utviklet seg mye siden 1800-tallet, men Norge har **fremdeles**¹ to offisielle **målformer**² av norsk.

zouden moeten

¹ nog altijd; ² taalvormen

På midten av 1800-tallet bodde rundt 70 prosent av befolkningen i Norge **på landet**. De jobbet med **jordbruk** og fiskeri. Men i byen ble flere og flere fabrikker startet opp, og mange **flyttet** fra landet til byene for å få arbeid.

buiten de steden
landbouw
verhuisden

Livet i byen var vanskelig for mange arbeiderfamilier. Arbeidsdagene var lange. Husene var dårlige. Familiene hadde ofte mange barn, og det var vanlig at flere familier bodde sammen i en liten **leilighet**. Mange barn måtte også jobbe på fabrikkene for at familien skulle overleve.

woning

Christian Krogh – Sovende mor med barn (1883)

Mange prøvde også lykken **utenlands**, og i årene etter 1850 **utvandret** mer enn 800 000 nordmenn til Amerika.

in het buitenland
emigreerden

Gustav Wentzel – Utvandrere (1902)

Norge som selvstendig stat

Unionsoppløsningen kom i stand etter flere år med **uenigheter** mellom Norge og Sverige om flere saker. I 1904 **dannet** Norge egen regjering, med Christian Michelsen som **statsminister**. Oppgaven var å lede Norge ut av unionen.

Folkeavstemningen (bare menn kunne stemme) om oppløsningen av unionen med Sverige fant sted 13. august 1905: 368.208 stemte for – bare 184 stemte mot!

Svenskene **krevde**¹ forhandlinger, det var **fare**² for krig, men den 23. september ble Norge og Sverige **enige**, og en måned og tre dager senere ble unionen formelt **oppløst**.

Men skulle Norge bli en republikk eller skulle de ha en konge? **Stortinget** mente det var bedre med **kongedømme**, og syntes at den danske prins Carl var den perfekte konge for Norge: han **forstod** språket, var **svigersønn** av den britiske kongen og hadde en sønn.

Regjeringen begynte å forhandle med Carl om å **overta** Norges trone. Carl forlangte en folkeavstemning for å forsikre seg om at folket **ønsket** hans kandidatur. Resultatet viste et klart **flertall**: 259 563 stemte for

de ontbinding van de unie
meningsverschillen
vormde
premier

het referendum

¹ eisten; ² gevaar
akkoord

ontbonden

het parlement
koninkrijk
begreep
zwager

overnemen

wenste
meerderheid

kongedømme, og 69 264 for republikk.

Prins Carl ble kong Haakon 7. og sønnen fikk navnet Olav. 25. november 1905 kom kongefamilien til Kristiania og Norge hadde fått sin første konge på 586 år!

Kong Haakon og Dronning Maud

1905 var også begynnelsen på en ny industrialiseringsperiode. I 1913 fikk kvinnene **stemmerett**.

Under den første verdenskrig var Norge nøytralt, men i 1915 **rammet**¹ tyskernes **ubåtkrig**² norsk **skipsfart**³.

I 1930 nådde verdenskrisen Norge. **Arbeidsløsheten** **øket** raskt.

Krig i Norge

I 1939 brøt den annen verdenskrig ut. Norge erklærte seg nøytralt, men 9. april ble det krig. Tyskland sendte krigsskip, soldater og **bombefly** til Norge. Kongen og regjeringen måtte **flykte**. Vidkun Quisling, leder for "Nasjonal Samling", Norges versjon av nazismen, kom til makten. I dag betyr ordet "quisling" det samme som **forræder**.

Nordmenn gjorde **motstand med våpen** mot tyskerne, og de fant på ting som gjorde det vanskelig for tyskerne å **styre** landet. Krigen varte i fem år. 8. mai 1945 ble Norge et fritt land igjen.

stemrecht

wereldoorlog

¹ trof; ² duikbotenoorlog

³ scheepvaart

de werkeloosheid

nam ... toe

bommenwerpers
vluchten

verrader

gewapend verzet

besturen

Kongefamilien **vendte** tilbake til Oslo og Norge 7. juni 1945

keerde

Norge etter den annen verdenskrig

Etter den andre verdenskrig forandret Norge seg fra å være et av de fattigste land i Europa til å være et av de rikeste. Staten spilte en **viktig** rolle i **gjenoppbygningen**¹ og fordelte godene **jevnt**² blant folket.

belangrijke

¹ de heropbouw; ² gelijk

Mye av Norges rikdom kommer i dag fra olje og gass. I 1972 og 1994 sa Norge nei til norsk medlemskap i **EF**.

EU

I de siste **tiårene** har tallrike mennesker fra mange andre kulturer kommet til Norge.

decennia

Bronnen

"Anne, Klokke og trollkatten" is vrij naar het gelijknamige sprookje van May Høst; op de tekst rust geen copyright meer.

"Opp-ned musene" is met een aantal aanpassingen overgenomen uit Utdanningsdirektoratet, Nasjonale prøver, lesing 5. trinn Eksempeloppgave 2.

"Slutten på internett" is een zgn. "vandrehistorie".

"Een aantal van de "25 totaal nutteloze feiten" komen van

<http://www.studenttorget.no/index.php?show=3798&expand=3797,3798&artikkelid=5518>

"Een aantal van de "25 totaal nutteloze feiten" komen van

<http://www.studenttorget.no/index.php?show=3798&expand=3797,3798&artikkelid=5518>

"Trollet og prinsessen og den gode og den onde feen" is een bewerking van "Trollet og de magiske kreftene" (fido.nrk.no)

"Atalanta og Hippomedes" is gebaseerd op een verhaal uit Ovidius; de afbeelding is een schilderij van Nicolas Colombel (1644–1717).

"Alexis Kivi" is een bewerking van de tekst op

<http://www.uio.no/studier/emner/hf/ilos/RUS1120/v08/undervisningsmateriale/Eksamen1120V07.pdf>

"Edderkoppen" is een bewerking van een anecdote van Kurt Tucholsky in H. Stock, "Verhalen, Vertellen" 145(Callenbach, 1996)

"Fuglen" is een bewerking van de tekst op

<http://www.uio.no/studier/emner/hf/ilos/RUS1120/v08/undervisningsmateriale/>

De tekening van Newton en de appel in "Newton og eplet" komt van <http://aeterna.qip.ru/poll/view/31255/>

"Sergej" is bewerkt naar

<http://www.uio.no/studier/emner/hf/ilos/RUS1120/v08/undervisningsmateriale/Oversettelse1.pdf>

"Keiseren og sersjanten" is een "vandrehistorie"

"Slangen, hesten og frosken – et eventyr fra Vest-Afrika" zie

https://www.udir.no/globalassets/upload/nasjonale_prover/eksempeloppgaver/5/2_-eksoppg_lesing_8_steget_nn.pdf

"Gullfisken" is een bewerking/vereenvoudiging van de tekst op <https://www.pasjon.no>

"Onkel Jakop" is een bewerking van de tekst uit Solveig Gaarder, Historier til fortelling, lek og teater i barnehagen (Eureka Forlag).

"A følge gode råd" is een aangepaste versie van een tekst met dezelfde titel in "Fortellinger til fortelling i skolen."

"På teateret" is een bewerking van een tekst uit Øystein Spinnvåg "Dialoger i norsk"

Inhoud

Inleiding.....	2
Anne, Klokk og trollkatten.....	2
Opp-ned musene	5
Slutten på internett	8
25 totalt unyttige fakta.....	9
De tre ønskene	10
Alene i en mørk gate.....	12
Bare jeg sier et ord	13
Hvordan dele en appelsin	14
Aftensang	15
Trollet og prinsessen og den gode og den onde feen.....	16
Nå skal jeg sove.....	19
En gresk sagn: Atalanta og de tre gulleplene	20
Aleksis Kivi.....	22
Edderkoppen.....	24
Fuglen	25
Newton og eplet.....	25
Sergej.....	27
Keiseren og sersjanten	27
Da skilpadden fikk sprekker i skallet sitt	29
Slangen, hesten og frosken – et eventyr fra Vest-Afrika.....	31
Gullfisken.....	33
Onkel Jakop.....	34
Sagnet om Wilhelm Tell.....	37
Kappløpet mellom Harald Gille og Magnus.....	43
Trussel	45
Å følge gode råd.....	45
Hjem til jul	48
Hvorfor hunder er bedre enn menn	49
På teateret.....	49
Jeg er her	51
Norges historie i et nøtteskall	52
Bronnen.....	63
Inhoud	64